Meander

2 - 2017

15de jaargang nr. 2 apr-mei-jun 2017

Natuur rond Schelde, Leie en Zwalm

natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*

INHOUD EN COLOFON

- 3 Beste natuurvrienden
- 4 Over wijmen en wijmeniers
- 10 De ringmus, van zorgeloos tot zorgbehoevend
- 13 Inkijk bij de bosuil
- 14 De spinnenfauna van de Nazarethse Hospicebossen
- 16 Een tuin voor het leven
- 18 Exoten, alweer…
- 19 Kalender april-juli
- 24 De wasbeer al dan niet op een waslijst
- 26 Het landschap (re)wild of getemd?
- 27 Veldleeuwerik, deel 2
- 28 Het Kluisbosverhaal, een jaar later
- 30 De Mediawatcher
- 32 To meat or not to meat, that is question
- 33 Moet er nog ammoniak zijn?
- 33 Kaaihoeve, Dag van de Biodiversiteit
- 34 Vlaanderen met indrukwekkende natuur
- 35 Boekbespreking
- 36 Winterse wandeling in Herzele
- 37 Everbeeksebossensap
- 37 Op zoek naar een peter of meter
- 38 Open kaart. Regio onder de loep
- 38 Colloquium: Wie doet wat voor bijen?
- 39 Watersnip contra hermelijn
- 39 We delen in de rouw van

inhoud

Teksten voor Meander van januari, april, juli en oktober moeten de redactie bereiken vóór respectievelijk 10 december, 10 maart, 10 juni en 10 september

Natuurinbreuken? Bel: 09/276.20.00 of natuurinspectie.ovl.anb@vlaanderen.be

natuurpunt

is een brede beweging waarin duizenden geëngageerde vrijwilligers, in afdelingen en werkgroepen, elk hun verantwoordelijkheid opnemen voor het behoud van de natuur in Vlaanderen. De vereniging wil het beleid en het behoud, de educatie en de studie van de natuur mede vorm geven.
T.: 015/29.72.20
www.natuurpunt.be

Lidmaatschap

Je wordt lid door 27 euro te storten op rek: BE17 2300 0442 3321 van Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, of op rekening BE49 3900 6213 0171 van Arsène en Yvette Benoot, Gampelaeredreef 67 te 9800 Deinze, 09/386.38.95; arsene.benoot@skynet.be.
Zij verzorgen de ledenadministratie van alle afdelingen (zie verder) van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* behalve van Zwalmvallei.
Ledenadministratie Zwalmvallei: Koen Gintelenberg, Poorterij 15, 9660 Brakel, 055/60.45.21, koen.gintelenberg@telenet.be.

natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*

Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* omvat volgende steden/gemeenten: Brakel (zonder Everbeek en Parike), Deinze, Herzele, Horebeke, Kluisbergen, Kruishoutem, Maarkedal, Nazareth, Oudenaarde, Ronse, Sint-Lievens-Houtem, Wortegem-Petegem, Zingem, Zottegem, Zulte en Zwalm.

www.vlaamseardennenplus.be

Contactpersonen

Regio: Vlaamse Ardennen *plus*
Dirk Criel 055/45.66.10

Websites

jan.francois@telenet.be
http://www.facebook.com/np.vaplus
www.vlaamseardennenplus.be
http://issuu.com/vlaamseardennenplus/docs

Afdelingen

• Deinze Zulte
Koen Houthoofd 09/328.11.08
koen.houthoofd@ugent.be
• Groot Zingem
Eddy Van Den Abeele
09/384.43.54
ed.vandenabeele@skynet.be
• Herzele
Mieke Dennequin
0473/95.74.02
Mieke.Dennequin@gdfsuez.com
• Oudenaarde *plus*
Alexander Van Braeckel
0473/854562
alexander.tine@telenet.be
• Ronse
Philippe Moreaux 0476/49.24.61
moreauxphilippe1951@gmail.com
• Schelde-Leie
Jacques Vanheuverswyn 09/324.09.42
jacques.vanheuverswyn@telenet.be
• Sint-Lievens-Houtem
Erwin Declercq 09/282.06.70
erwin.declercq@hubkaho.be
• Vlaamse Ardennen
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Zwalmvallei
Jan François 09/361.03.00
jan.francois@telenet.be

Kernen

• Rondom Burreken
Filip Hebbrecht 055/49.55.63
filip.hebbrecht@telenet.be
• Werkgroep Bos t'Ename
Guido Tack 0474/90.02.30
guido.tack1@telenet.be

Werkgroepen

• Invertebraten (Lampyris)
Gerda Achtergaele 055/60.35.09
g.achtergaele@telenet.be
• Paddenstoelen
Eddy Saveyn 09/380.03.00
eddy.saveyn@gmail.com
• Planten
Henk Coudenys
coudenys.henk@belgacom.net
• Vogels
Paul Vandenbulcke 055/49.60.12
paul@vwg-vlaamseardennenplus.be
• Zoogdieren
Dirk Criel gsm: 0475/45.05.34
dirkcriel@skynet.be

Reservaten met projectnummer

Giften voor reservaten zijn fiscaal aftrekbaar vanaf 40 euro en stort je op rek. nr. BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt met vermelding van het projectnummer:

• Algemeen reservatenfonds Vlaamse Ardennen *plus* 6699
• Bois Joly 6625
Patrick Alexander
patrick.alexander@scarlet.be
• Bos t'Ename-Volkegembos 6121
Guido Tack 0474/90.02.30
guido.tack1@telenet.be
• Bovenlopen Zwalm 6142
Heidi Demolder 055/42.16.45
heidi.demolder@inbo.be
• Burreken 6602
Dirk Criel
dirkcriel@skynet.be
• Duivenbos 6632
De Neve Johan 054/50.18.59
natuur.herzele@scarlet.be
• Feelbos-Kalkoven 6185
Lucien Vanden Daele
055/38.70.54
• Grootmeers 6650
André Vandecapelle
0498/45.93.42
andre.vandecapelle@skynet.be
• Heurnemeersen 6063
Gerard Mornie
gerard.mornie@pandora.be
• Kordaelbos 6605
Lieven Kinds 09/383.71.39
lieven.kinds@scarlet.be
• Langemeersen 6076
Alexander Van Braeckel
0473/85.45.62
alexander.tine@telenet.be
• Leiemeersen van Astene en Bachte 6109
Koen Houthoofd 09/328.11.08
koen.houthoofd@ugent.be
• Maarkebeekvallei 6670
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Middenloop Zwalm 6160
Chris Nuyens
chris_nuyens@telenet.be
• Munkbosbeekvallei 6151
Laurent Flostroy 0498/67.71.09
laurent.flostroy@pandora.be
• Nukerkebos-Bosheide 6641
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Paddenbroek 9401
Thijs Lietaer 0473/58.17.14
thijs.lietaer@telenet.be
• Parkbos-Uilenbroek 6136
Dominiek Decleyre
dominiek.decleyre@gmail.com
• Perlinkvallei 6204
Vincent Decroock 0498/10.95.39
vincent.decroock@proximus.be
• Pyreneeën-Tombele 6667
Philippe Moreaux 0476/49.24.61
moreauxphilippe1951@gmail.com
• Rooigembeekvallei 6669
Gunther Groenez 0486/16.74.30
gunther.groenez@pandora.be
• Vuilbroek 6126
Eddy Saveyn 09/380.03.00
eddy.saveyn@gmail.com
• Wijmier 6141
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Vallei van de Zeverenbeek 6082
Rik Desmet 09/386.46.63
desmet.rik1@gmail.com

Meander

is het driemaandelijks regionaal tijdschrift voor leden uit de regio Vlaamse Ardennen *plus*..

Natuurpunt-leden die wonen buiten de regio kunnen Meander ontvangen mits een jaarlijkse bijdrage van 7,5 euro op rekening BE49 3900 6213 0171 van Arsène en Yvette Benoot (zie ook onder 'lidmaatschap')

Redactie

• Jo Buysse 09/385.52.89
jozef.buysse@scarlet.be
• Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Norbert Desmet 0494/65.33.91
desmetnorbert@hotmail.com
• Rik Desmet 09/386.46.63
desmet.rik1@gmail.com

Kalenderverantwoordelijke

Filip Keirse 055/38.78.83
filip.keirse@skynet.be

Verzending Meander

Arsène en Yvette Benoot
09/386.38.95;
arsene.benoot@skynet.be.

Kaftfoto: katjes van bittere wilg door Arnout Zwaenepoel
Lay-out: Jo Buysse.
Oplage: 3650
Druk: Drukkerij Graphius, Gent. Papier: Cyclusprint 90 g 100 % kringloop. Gedrukt met plantaardige inkten en oplosmiddelen.

Beste natuurvrienden

Dirk Criel

Een goed verhaal behoeft (g)een leugen

De tijden veranderen. Om tegenwoordig de aandacht te trekken, moet je met een ronkende titel uitpakken en een stevig verhaal opzetten. Een leugentje om bestwil is toegestaan. Je kan je boodschap achteraf nog altijd rechtzetten of zeggen dat je uitspraak uit zijn context is gerukt. Of waag een gok, want mensen vergeten snel. Noem het een alternatief feit; geen leugen.

De tijd is voorbij dat je je carrière op je buik mocht schrijven als je betrapt werd op een leugen. Overdrijf evenwel niet à la Bracke. De nieuwe politieke cultuur heeft zijn intrede gedaan en de leugen is eerder regel dan uitzondering geworden. Tegenover elk feit staat immers een ander feit ook al hebben ze geen uitstaan met elkaar. De pas verkozen Amerikaanse president is daarvan de verpersoonlijking geworden. Wanneer hij en zijn medewerkers weer eens op onwaarheden worden betrapt, verdedigen ze zich - als Gods gezant - als een duivel in een wijwatervat. En … ze komen ermee weg.

Mij klinkt dit niet nieuw in de oren. Omdat de natuur me nauw aan het hart ligt en zowel in mijn vrije tijd als mijn beroepsleven zit vervlochten, krullen mijn tenen wanneer ik met tijd en stond de berichtgeving over onze Vlaamse natuur, milieu en landschap hoor. Wars van deskundigheid en zonder schroom worden feiten vermeld die rechtstreeks uit de gedachtenkronkels van een of andere nitwit komen. Vaak met een luchtige toets en een kwinkslag. Het moet plezant blijven. Controle van feiten hoort niet meer in de journalistieke sector thuis. Deskundige natuurjournalisten kan je op een schrijnwerkershand tellen. Denk maar aan het boek 'Dit is mijn hof' van Chris De Stoop – onderzoeksjournalist van de onderste plank – die met zijn fictief non-fictieverhaal een ongehoord forum kreeg.

Zie je enige gelijkenis met het beleid van de verkozen Amerikaanse president Trump wanneer ik je vertel dat onze wetgeving stoelt op drijfzand, doordat wetenschappelijke informatie opzij werd geschoven? Neem de jachtwetgeving. Predatorenonderzoek pleit voor een terughoudend jachtbeleid, maar dat past niet in de doelstelling: de bejaging en bestrijding van vossen en kraaiachtigen. Herinner je ook het spreekverbod dat medewerkers van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek van hogerhand kregen opgelegd? Doet het jouw wenkbrauwen fronsen als we plots meer bos dan ooit tevoren hebben? En waarom komt het natuur-, bos-, milieu- of klimaatbeleid maar niet van de grond ondanks de mooie beloften? Wat te denken van bedrijven die plots in Europees waardevol natuurgebied moeten uitbreiden en komiek Wouter Deprez die intriges moet ontmaskeren terwijl lokale natuurvoorvechters niet worden gehoord. Wat kunnen we nog geloven als het aantal veroordelingen inzake natuur en milieu daalt omwille van een verstrengd beleid? Is de waarheid niet dat het gewoon aan controleurs ontbreekt? Dat klachten worden geseponeerd of gewoonweg uitblijven omdat ze tot niets leiden. Rinkelt er een belletje wanneer budgetten voor natuur en milieu worden afgebouwd of bevroren terwijl verder tonnen geld worden uitgegeven aan nutteloze onderhoudsmaatregelen en aan de vervanging van bomen die amper enkele decennia geleden zijn aangeplant? Schrik je als je merkt dat de milieubelastingen enkel dienen om de staatskas te spijzen en voor de staatskas tegenvallen wanneer er onvoldoende overtredingen zijn? Kijk je weg hoe onze bermen worden kaalgekapt onder het mom van veiligheid en ecologisch bermbeheer, terwijl biomassa centen in de lade brengt? Wegbeheerders lappen het Bermdecreet aan hun laars, storen zich niet aan schoontijden, vergunningen en andere wettelijke bepalingen. Ze maken liever jacht op mensen met een illegaal stoeptuintje dan op overtreders van zware inbreuken.

Er wordt warm en koud geblazen, geslagen en gezalfd, zowel in het Amerikaanse regeringsbeleid als bij ons. In wetten wordt alles netjes vastgelegd maar in de praktijk gebeurt het omgekeerde. Geen zin om op te treden: was dan je handen in onschuld en sta machteloos. Kijk maar naar het mest- en erosiebeleid. Populisten en opportunisten zijn er ook bij ons. Hoog tijd dus dat we als burger het beleid terug in handen nemen en zelf voorbeelden stellen van hoe het kan en moet. We moeten niet afwachten tot beleidsmensen tot inzicht komen en de feiten aanvaarden. Medestanders hebben we genoeg. Laat ons gewoon bij onszelf beginnen: ik lieg niet wanneer ik zeg dat elk actieve Natuurpunter daarin een voortrekker is. Alles wat ik hiervoor schreef mag je vergeten. Laat je geen oor aannaaien. Het is het enige dat je van dit verhaal hoeft te onthouden.

Mondelinge getuigenissen van wijmentelers in Welden (Oudenaarde) als bron voor de herkomst van wilgenvariëteiten langs de Oost-Vlaamse Schelde

Arnout Zwaenepoel

Inleiding

In 1999 werd de Schelde integraal gekarteerd op wilgen, naar aanleiding van een inventarisatie van oorspronkelijk inheemse bomen en struiken. Een belangrijk geslacht langs onze grote rivieren is het geslacht wilg. Het aandeel oorspronkelijk inheemse wilgen in Vlaanderen is echter geringer dan het aantal aangevoerde taxa, die gebruikt werden door wilgenkwekers ('wijmeniers') en mandenmakers. Interviews met de laatste mensen die dit beroep uitoefenden, waren belangrijk bij de detectie van dit cultuurgebonden spectrum. In 1999 konden we nog twee Oudenaardse mandenmakers interviewen.

Persoonsgegevens.

Georges Debleker uit de Weldenstraat 54 in Welden (Oudenaarde) was 'wijmenier' (wilgenkweker) en mandenmaker. Hij kweekte 'wijmen' van 1954 tot 1960 op zijn eigen 'wijmier' in Welden. Later kocht hij zijn wijmen bij een wijmenier in Zingem.
André Devlaeminck was mandenmaker in de Reytstraat 179 in Welden (Oudenaarde). Hij werd ons aangewezen door en ook geïnterviewd in aanwezigheid van Georges Debleker.

Wilgenaanduidingen

Georges Debleker wist ons vlot de namen op te sommen van de wilgen die hij kweekte en gebruikte, maar hij had moeite om de wilgen ook op het terrein aan te wijzen. De naamaanduidingen waren echter zeer waardevol. In totaal kende hij acht verschillende 'wijmen'.

- **Lintjes** was de eerste genoemde variëteit. Debleker gaf een kenmerkende aanduiding. Lintjes smaakten heel slecht.
- **Duitse rooie** was een geschikte variëteit om te buffen ('geschilde wissen koken tot bruinkleuring') en werd specifiek gebruikt voor fijn vlechtwerk, zoals eiermandjes.

radialis
duurzame warmte
Finse speksteenkachels, kachels in gietijzer, buitenhaarden, vuurkorven en accessoires

Radialis schenkt 1% van de nettowaarde van uw aangekochte kachel aan Natuurpunt
Niet cumuleerbaar, mits voorlegging van deze advertentie.
Geraardsbergsesteenweg 76a • 9860 Oosterzele
T: 09 278 87 66 • info@radialis.be
WWW.RADIALIS.BE

• **Gele wiedauw** werd uitgesproken, met de klemtoon op de auw, een eigenaardigheid ten opzichte van West-Vlaamse mandenmakers, die de klemtoon op de eerste lettergreep van dit woord leggen. Gele wiedauw was de enige variëteit die Debleker zonder aarzelen wist aan te duiden omdat hij die nog in zijn tuin staan had. Dit was één van de belangrijkste wijmenvariëteiten volgens hem. Georges wees een vrouwelijke katwilg (*Salix viminalis*) aan met geelgekleurde eenjarige twijgen.

• **Gewone wiedauw** werd vooral gebruikt voor 'grauw vlechtwerk' (dit is met ongepelde wissen) zoals aardappelmanden.

• **Zwarte reins** werd als 'zwarte rings' uitgesproken. Georges vermeldde dat dit een oude variëteit was, die nog door zijn vader en grootvader gebruikt werd. Hijzelf maakte er geen gebruik meer van. Met enige aarzeling wees hij een amandelwilg (*Salix triandra*) met bruine twijgen aan.

• **Groene reins** was eveneens een oude variëteit.

• **Lerenband** werd geschild gebruikt voor wasmanden en strijkmanden. Georges kon de variëteit echter niet meer aanwijzen.

• **Groen kletters** werden eveneens wit (dit is geschild) gebruikt voor wasmanden en strijkmanden, maar konden niet meer op het terrein getoond worden.

André Devlaeminck bevestigde een deel van Georges' aanduidingen. Hij kon ook acht variëteiten benoemen. De **gele wiedaa, leerband, groene kletters, Duitse roo en zwarte reins** zijn identiek aan variëteiten die ook door Georges Debleker genoemd werden. De uitspraak van André wijkt enigszins af. Hij spreekt van 'wiedaa', ook weer met de klemtoon op de tweede lettergreep. Drie variëteiten zijn nieuw: **rode en groene wiedaa en 'gele'**.

Er waren ook enkele interessante aanvullingen, nieuw ten opzichte van Georges Debleker.

► André gebruikte een wijmensoort waarvan de blaadjes zwart kleurden.

► '**Gele**' konden op het terrein aangewezen worden. André toonde *Salix x rubens* variëteit *basfordiana*.

► Ook **leerband** kon op het terrein aangewezen worden. André toonde een vrouwelijke kat- x amandelwilg (*Salix x mollissima* variëteit *mollissima*).

► Bij de **groene kletters** was er duidelijk aarzeling om een taxon op het terrein aan te wijzen. Uiteindelijk werd een Duitse dot kloon gewone kletters (*Salix x dasyclados* subspecies *angustifolia* kloon gewone kletters) aangewezen.

► Bij '**zwarte reins**' werd eveneens geaarzeld. Uiteindelijk werd ook een amandelwilg (*Salix triandra*) aangeduid.

Bij het voorleggen van een reeks takken werden geen andere variëteiten meer herkend, ook niet diegene die hij nochtans wél vernoemde.

Botanische interpretatie

Met de aanduidingen van beide wijmeniers-mandenmakers alleen zou een behoorlijke graad van onzekerheid achtergebleven zijn over de botanische identificatie van de cultuurwilgen. Gelukkig hadden we op het moment van de interviews al een stevige voorkennis, ons in hoofdzaak bezorgd door wijmentelers en mandenmakers van Klein-Brabant langs de Antwerpse Schelde. De benamingen van beide gebieden bleken een zeer grote mate van overeenkomst te vertonen. Wijmenteler **Jef Bruggeman** (°1924) uit Weert (Bornem) was daar onze belangrijkste zegsman. Van de tientallen mensen die we daar nog konden horen, was hij de enige die zonder aarzeling al zijn wilgen kon tonen op het terrein. Met deze voorkennis waren de Oudenaardse wilgen gemakkelijk te verifiëren.

• **Duits rood** is benaming die zijn intrede deed op het moment dat *Salix eriocephala* vanuit Amerika, eerst in Duitsland en daarna ook in België geïmporteerd werd. Dit kleine wilgje, een mannelijke kloon, kreeg in Vlaanderen zowel de benaming **Amerikaantje** als **Duits rood** en vanaf dat moment werd een andere wilg in Vlaanderen '**oud rood**' genoemd, omdat het Duits rood het oude rood verdrong. Het '**oud rood**' was een vrouwelijke kraakwilgkloon: *Salix fragilis var. Russeliana*.

Amerikaantje of Duits rood: mannelijk katje
foto: Arnout Zwaenepoel

Er is een leuk verhaal verbonden aan de introductie. Deze zeer succesvolle wilgensoort mocht door protectionistische maatregelen niet uitgevoerd

Amerikaantje of Duits rood: bebladerde twijg
foto: Arnout Zwaenepoel

Mannelijke katjes van bittere wilg, subspecies lambertiana
foto: Arnout Zwaenepoel

worden uit Amerika. De Pruisische mandenmaker Ernst Hoedt uit Tirschtiegel vlocht zich echter rond 1880 in Ohio een korf van *Salix x americana* (één van de talrijke benamingen waarmee dit taxon aangeduid wordt) en wist zo deze wilg naar Europa te smokkelen, waar hij de mand weer uit elkaar haalde en de wissen stekte. Wesmael (1866) vermeldt deze wilg reeds als aangeplant in België in boomkwekerijen en wijmenculturen, veel vroeger dus dan het wijdverspreide verhaal van de Duitse mandenmaker. Deze wilg bleef lange tijd een botanisch probleem. *S. petiolaris, S. americana, S. eriocephala, S. petiolaris x cordata, S. cordata, S. rigida* waren allemaal courante benamingen. Walter Plieninger (1998) geeft de grondigste argumentatie om *S. eriocephala* aanvaardbaar te maken als correcte benaming.

• **Lintjes** is qua benaming nauw verwant met de 'leentjes' of het 'leenhout' van Klein-Brabant. De slecht smakende twijgen en de zwart verkleurende blaadjes horen bij deze wilg thuis. Zonder twijfel wordt hier de bittere wilg (*Salix purpurea*) bedoeld. Het is lastiger om binnen bittere wilg de oorspronkelijk inheemse bittere wilg te onderscheiden van de cultuurvormen. Opvallend is dat men langs de Schelde (en ook elders in Vlaanderen) twee ondersoorten aantreft. *Salix purpurea subspecies lambertiana* heeft een relatief breed blad met de grootste bladbreedte boven het midden. Voor zover wij konden uitmaken, is dat in Vlaanderen hoofdzakelijk het wilde taxon. Deze ondersoort is van nature vrij zeldzaam, omdat ze uitgesproken kalkminnend is. Alleen langs de Maas komen we deze wilg frequent tegen. Elders in Vlaanderen is dit taxon vaak aanwezig langs rivieren en kanalen met oevers van arduinsteen. Die arduinsteen is echter aangevoerd (vooral uit Wallonië) en het is niet onwaarschijnlijk dat deze bittere wilgen mee met die breuksteen aangevoerd zijn. De Lintjes hebben een wat afwijkende bladvorm. Ze zijn smaller van blad en de grootste bladbreedte is niet zeer duidelijk aan te wijzen boven of onder het bladmidden. In botanische termen wordt dat taxon als *Salix purpurea subspecies purpurea* betiteld. Deze ondersoort komt in Wallonië ook in het wild voor, in Vlaanderen vermoedelijk niet. De determinatie binnen de soort wordt verder bemoeilijkt door allerlei overgangsvormen tussen beide ondersoorten. Dat kan te maken hebben met spontane kruisingen tussen de inmiddels verwilderde wijmenplantages en planten uit natuurlijke groeiplaatsen, maar ook de zeer sterke klonale vermeerdering van deze zeer oude mandenmakerswilg kan meespelen in de grote variatie.

Karakteristiek schijnbaar tegenoverstaande blaadjes van bittere wilg, subspecies lambertiana
foto: Arnout Zwaenepoel

• **Gele wiedauw** was ook in Klein-Brabant in de eerste decennia van de 20ste eeuw één van de belangrijkste wilgenvariëteiten. Deze vrouwelijke,

geel gekleurde katwilg gold als één van de beste mandenmakerswilgen en werd pas helemaal op het einde door *Salix x rubens var. Basfordiana* verdrongen van die ereplaats. Katwilg is in onze contreien waarschijnlijk geen oorspronkelijk inheems taxon, maar is al minstens sinds de Romeinse tijd het belangrijkste vlechtmateriaal. Het is dus een typische archeofyt. De selectie van vrouwelijke klonen is een laat-19de-eeuws begin 20ste-eeuws fenomeen. De vrouwelijke katwilgen bleken plooibaarder dan de mannelijke katwilgen, *een fenomeen dat niet per se tot andere organismen kan veralgemeend worden…*

Karakteristieke twijgkleur van een gele wiedauw
foto: Arnout Zwaenepoel

- **Groene wiedauw** is in de praktijk niet altijd gemakkelijk van de gele wiedauw te onderscheiden. Ook dat is een katwilg met relatief licht gekleurde eenjarige twijgen en ook dat is meestal een vrouwelijke kloon. De kleur is best waarneembaar op bladloze twijgen in de winter, maar ook dan moet er soms enige fantasie aan de dag gelegd worden om groen, lichtbruin en geelgroen van elkaar te onderscheiden.
- **Rode wiedauw** was in de meeste gevallen wél te onderscheiden. Meestal ging het hier om mannelijke klonen van katwilg en het is dan ook niet verwonderlijk dat die veel minder genoemd werden dan de gele wiedauw, die zeker in de 20ste eeuw de mannelijke klonen helemaal verdrong. Bij een inventarisatie van de katwilgen langs de Schelde mogen we stellen dat de duidelijk aangeplante exemplaren ongeveer voor 90% uit lichtgekleurde vrouwelijke planten bestonden. Dat patroon is steeds meer aan het vervagen sedert verwildering van de voormalige wijmen verder voortschrijdt. Opvallend is dat in gebieden met een minder georganiseerde mandenmakerij

Zaailingen van een gele en een rode wiedauw naast elkaar
foto: Arnout Zwaenepoel

de rode wiedauw vaker teruggevonden wordt. In de hoppestreek van West-Vlaanderen bijvoorbeeld was rode wiedauw een belangrijke variëteit om hoppemanden te vlechten.

- **Gewone wiedauw** mogen we zonder veel twijfel interpreteren als katwilg zonder een bepaalde kloonaanduiding. De ongeschilde takken van katwilg werden ook door niet-beroeps-mandenmakers als boeren, vissers, bakkers, … al eeuwen lang gebruikt om er eenvoudige manden van te maken, met de aardappelmand als meest verspreid model.

Met betrekking tot wiedauw in het algemeen dient nog

Aardappelmanden, in het verleden heel vaak gevlochten van ongeschilde, gewone wiedauw
foto: Arnout Zwaenepoel

opgemerkt dat in streken met een gespecialiseerde mandenmakerij wiedauw heel duidelijk geassocieerd werd met katwilg. In gebieden zonder centra van mandenmakerij, zoals in West-Vlaanderen werd de benaming wiedauw gebruikt voor ongeveer alle vlechtwilgen, onafhankelijk van de botanische soort. Oudenaarde neemt in die zin een tussenpositie in. Het was duidelijk dat André Devlaeminck alle taxa die hij niet onmiddellijk herkende ook als 'wiedaa' betitelde.

Vrouwelijke klonen van een zwarte reins
foto: Arnout Zwaenepoel

Vrouwelijke klonen van een groene reins
foto: Arnout Zwaenepoel

• **Zwarte en groene reins** werden als oudere variëteiten bestempeld. Dat is vrij logisch omdat amandelwilg inderdaad de neiging heeft tamelijk sterk te vertakken. In andere landen, zoals Engeland, Frankrijk en Nederland bijvoorbeeld, heeft men amandelwilg veel meer gekloond, met mooie, lange, onvertakte twijgen tot gevolg (klonen Black Maul, Noire de Vilaine, Noir de Touraine en Zwarte driebast). In Vlaanderen is amandelwilg eeuwen lang gebruikt geweest als vlechtwilg, maar er waren geen lokale klonen van zeer hoge kwaliteit. Drie vrouwelijke groepen van klonen vallen op. Er zijn geelgroen gekleurde eenjarige twijgen. Dat zijn de **groene reins**. Vervolgens zijn er koffie-met-melk-kleurige eenjarige twijgen en donker-chocoladekleurige twijgen. Die beide werden **zwarte reins** genoemd. In plaats van amandelwilg verder te veredelen, werd in Vlaanderen overgestapt op de kruising tussen amandelwilg en katwilg om beter vlechtmateriaal te verkrijgen. Reins is overigens een benaming die ook voor ander vlechtmateriaal dan wilgen alleen gebruikt werd. Wilde liguster bijvoorbeeld werd ook wel met die naam aangeduid.

Lerenband (Salix x mollissima var. mollissima)
foto: Arnout Zwaenepoel

• **Lerenband** is op zich ook geen eenvoudige benaming om een botanische soort aan te koppelen, want in verschillende delen van Europa werd met deze of een nauw verwante benaming verwezen naar verschillende soorten wilgen. Gelukkig konden de mandenmakers hier ook een wilg op het terrein aanduiden. Lerenband slaat in Vlaanderen op twee vrouwelijke klonen van de kruising tussen een katwilg en een amandelwilg: *Salix x mollissima kloon mollissima* en *Salix x mollissima kloon undulata*. Beide groeien langs de Schelde door elkaar en werden door de mandenmakers ook door elkaar gebruikt. *Salix x mollissima var. undulata* is veruit de algemeenste van beide klonen. Alleen Jef Bruggeman uit Weert wist ons echter de verschillen tussen beide variëteiten aan te duiden. In de 19de eeuw was er nog een derde kloon van deze kruising in gebruik. Die wordt in de 19de-eeuwse literatuur zeer frequent genoemd: *Salix x mollissima var. hippophaeifolia*. We vonden deze kloon echter niet meer terug in Vlaanderen, maar wél nog in de Biesbosch in Nederland, met een mannelijke kloon trouwens.

Jef Bruggeman uit Weert in een perceel met gele wijmen. De toppen zijn rood gekleurd; het gaat hier dus om een kloon Belgisch rood (Salix x rubens var. Basfordiana forma sanguinea) foto: Arnout Zwaenepoel

Duitse dot kloon groene of gewone kletters met vrouwelijk, typisch sterk behaard katje. foto: Arnout Zwaenepoel

• **Geel** zou een lastige benaming zijn om aan een botanische soort toe te kennen, zonder expliciet aanwijzen van een plant. In dit geval kon André Devlaeminck echter *Salix x rubens var. Basfordiana* aanwijzen. De aanduiding is correct en strookt goed met de intens gele of geeloranje kleur van de eenjarige twijgen. In andere delen van Vlaanderen wordt deze uitstekende vlechtwilg ook wel **Frans of Frans-Vlaams geel** genoemd. Ook **gele wijmen** is een courante aanduiding. In de Belgische flora wordt de kruising tussen schietwilg en kraakwilg (*Salix x rubens*) bindwilg genoemd. Dat is een foute benaming, want de enige goede bindwilg is *Salix x rubens var. basfordiana*. Alle andere kruisingen tussen schiet- en kraakwilg (de meerderheid van de spontane kruisingen) werden zelden of nooit als bindwilg gebruikt. Binnen *Salix x rubens var. Basfordiana* worden nog eens twee klonengroepen onderscheiden. Het Frans geel is de oudste en heeft mooi geel gekleurde twijgen. Die wordt *Salix x rubens var. Basfordiana forma basfordiana* genoemd. In de tweede helft van de 19de eeuw ontstond ook een reeks klonen waarbij de toppen van de gele twijgen oranjerood tot felrood kleurden. Die werd in het Nederlands als Belgisch rood bestempeld en met een wetenschappelijke naam als *Salix x rubens var. Basfordiana forma sanguinea*.

• **Groene kletters** tenslotte slaan inderdaad op Duitse dot. De benaming kletter is ouder en verwijst naar wilgentakken die dik genoeg waren om te kunnen splijten. De Duitse dot deed pas in de 19de eeuw zijn intrede in België. Deze drievoudige bastaard (tussen boswilg, katwilg en grauwe wilg) groeide zo snel, dat het de ideale soort bleek om als kletter te gebruiken. In Vlaanderen komen twee vrouwelijke klonen voor. De meest verspreide is de groene kletter, die ook vaak **gewone kletters** genoemd wordt. De andere is wat zeldzamer en wordt **kattekletter** genoemd, omdat de vrouwelijke katjes dichter op elkaar staan. De karakteristiek golvende bladrand is ook een goed kenmerk om deze kloon te herkennen. Gewone kletters hadden een betere kwaliteit en verklaren ook het frequenter voorkomen. Toch worden beide klonen ook nog vaak door elkaar aangetroffen.

Besluit

Gewapend met de kennis van de mandenmakers en de oude cultuurklonen kon de zoektocht naar oorspronkelijk inheemse wilgen op een veel betere manier aangepakt worden. Naast de cultuurklonen komen in Oudenaarde ook de oorspronkelijk inheemse grauwe wilg (*Salix cinerea subspecies cinerea*), rossige wilg (*Salix cinerea subspecies oleifolia*, boswilg (*Salix caprea*), schietwilg (*Salix alba*), kraakwilg (*Salix fragilis var. fragilis*) en bittere wilg (*Salix purpurea subspecies lambertiana*) voor en kruisingen tussen deze soorten.

Helaas voor velen maar tot euforie van wilgenkenners blijft het niet bij deze twee groepen wilgen. Er bestaat ook nog een ruim spectrum sierwilgen en imkerswilgen. En ook tussen de vier groepen kunnen weer kruisingen optreden….
Eén ding is alvast duidelijk. Onze huidige flora's maken nauwelijks of geen gewag van al deze variatie. Voor een volgende editie is er dus nog flink wat werk aan de winkel!

Noot: In het kader van het Leader-project 'Landschapsbeleving' werkt Natuurpunt VA+ met zijn partners aan het herstel van een wilgentuin in Zingem. Daarnaast worden ook andere belevingsstructuren over (knot)wilgen en wijmeniers voorzien.

De ringmus, van zorgeloos tot zorgbehoevend

Luc Menschaert

Al die bruine zangvogels in de vogelgids, raak daar wijs uit. Een ervan is de ringmus, een maatje kleiner dan de huismus en onbekend bij het brede publiek. Niet dat moeder Natuur haar best niet heeft gedaan: een kruin van chocolade, zwart befje onder de bek en een zwarte vlek op elke wang. Dat alles in combinatie met de witte halsring maakt het kopje van de ringmus uniek en geslaagd. De beide geslachten zijn gelijk. Bovendien ruien jonge ringmussen in de herfst hun lichaamsbevedering en de vleugel- en staartpennen. Zo zien alle ringmussen er na oktober eender uit en heeft de vogelgids aan

Ringmus *foto: Paul Vandenbulcke*

één afbeelding genoeg. De vleugels zijn vrij kort, circa 70 mm gemeten van de vleugelbocht tot de top van de langste handpen. Korte vleugels, dus goede start, en inderdaad: de ringmus vertrekt pijlsnel uit de blokken. Voor de rest is de ringmus een wat saai en onopvallend vogeltje, maar als je ze wat langer gadeslaat één kwiek brokje energie, haar kopje staat geen seconde stil. In de hand voelt de ringmus stevig aan. Dat is ook de manier waarop je ze moet vasthouden. Alles onder controle, denk je, maar nee hoor, even het hoofd er niet bij en hop, daar heeft ze zich losgewrikt en zit ze je verderop in de struiken uit te schelden. Mussen zijn verwant aan de wevers die ten zuiden van de Sahara de savanne bewonen. Die wevers nestelen in koloniën, mussen hebben een neiging tot kolonievorming in de genen. Het fabriceren van overkapte boomnesten hebben beide gemeen. Mussen houden het bij een slordig bouwsel met een ingang aan de zijkant, wevers vlechten een kunstig bouwwerk ineen. Gek hoe het de huidige generaties ringmussen -en huismussen- niet meer lukt om een fatsoenlijk boomnest voor elkaar te krijgen. Zijn ze de stiel verleerd? De ringmus maakt nu uitsluitend gebruik van holten in bomen of gebouwen. Ook in die holte krijgt het nest een overkapping mee. Of stopt de ringmus gewoon heel de ruimte vol met nestmateriaal. Lastig om de boel proper te houden, dat merkt men als de jongen op uitvliegen staan. De veren van hun buikjes zijn dan met vuil aaneengekoekt. Alleen spreeuwen maken er in een nestkast een grotere puinhoop van. Eén kenmerk van de ringmus nog: ze is wat je wantrouwig zou kunnen noemen. Dat merk je aan haar gedrag, op het heimelijke af, heel anders dan de huismus. Weinig vogels laten bij verstoring hun eieren of jongen zo vlug in de steek als de ringmus.

Steile afname

De ringmus is niet zo aan de mens gebonden als de huismus. Beide zijn standvogels. Ringmussen, vooral de jonge vogels, zwerven gemiddeld wat verder uit in hun zoektocht naar de zaden van gras en onkruid als melganzenvoet, vogelmuur, duivenkervel, varkensgras en zwaluwtong. In het nest krijgen de jongen insecten en andere ongewervelden toegestopt. Anders dan een volbloed akkervogel als de veldleeuwerik, die nestelt én voedsel zoekt op het veld, zit de ringmus meer in het schuitje van de kneu en de geelgors, vogels die broeden in houtkanten en naar de akkerranden vliegen om daar te foerageren. Landbouwland en vogels, het blijft een stroeve relatie. Kan de ringmus zich in de moderne landbouw staande houden? De Rode Lijst van de broedvogels in Vlaanderen, geactualiseerd in 2016, weet er meer over. Nauwelijks dus. De ringmus is beland in de categorie Ernstig bedreigd. Eén pas verder naar de verdoemenis en ze is Regionaal uitgestorven. Maar dat is nog niet voor direct. De Rode Lijst baseert zich op een raming van de populatie uit 2008-2012, die uitkwam op 10 à 50.000 broedparen, wat overeenstemt met nog geen één tot 4 broedpaar per km², en gaat ervanuit dat de laatste tien jaar het bestand met minstens 70 en mogelijk met meer dan 90% is gedaald. Bovendien zou er tussen 1970 en 2000 ook al een afname zijn geweest met 90%. Rekent men terug, dan bedroeg de dichtheid van het Vlaamse ringmussenbestand in 1970 tussen 25 en 370 broedparen per km². Het eerste getal wijst op een zeer behoorlijke dichtheid, het tweede op een totaal ongeloofwaardig ringmussenparadijs. Kan immigratie de stand in Vlaanderen opkrikken? IJdele hoop. Ook in de omringende regio's en landen is de ringmus al jaren op de dool. Hoe is het zover kunnen komen? De

intensivering van de landbouw heeft de ringmus de das omgedaan. Schaalvergroting, intensief gebruik van herbiciden, overbemesting en het opruimen van haagkanten en kleine landschapselementen hebben voor de ringmus zowel tot voedselschaarste als tot afname van de nestelgelegenheid geleid. De opkomst van de maïsteelt vanaf de jaren '70 deed het voedselaanbod in de winter kelderen. Maïskorrels die na de oogst op het veld zijn achtergebleven -als de stoppel al niet heel snel is omgeploegd- zijn te groot voor ringmussen. Akkervogels in het algemeen zijn nu zorgenkindjes en krijgen de aandacht die ze verdienen, ook in onze regio. Met maatregelen als de aanleg van grasstroken, kruiden- en bloemenranden en wintervoederakkers is een bescheiden herstel mogelijk, zo niet dreigen deze attractieve vogels uit hun leefwereld te verdwijnen. Toch wordt het voor de ringmus moeilijk. Wellicht is ze extra kwetsbaar vanuit haar neiging tot kolonievorming en de nood aan sociale interacties die daarmee gepaard gaat, in die zin dat zo'n soort wegkwijnt wanneer haar populatiedichtheid onder een bepaald niveau is weggezakt. Is het al zo ver? In volle Vlaamse Ardennen stellen waarnemers vast dat de ringmus als broedvogel geruisloos de mist ingaat en zelden nog als winterse klant op de voedertafel verschijnt. Ook uit waarnemingen.be valt de neergang af te leiden. Op 9 maart moeten 11 van de 20 vogelaars die qua aantal geziene soorten het best gerangschikt staan hun eerste ringmus van het jaar nog voor de lenzen krijgen.

Knotbomen

Volgens Natuurpunt heeft de ringmus 'een voorkeur voor kleinschalig cultuurlandschap met knotwilgen, elzen, hakhout en boomgaarden'. De holten die met het verouderen in geknotte wilgen en essen komen, bieden behalve aan mezen en holenduiven ook nestelgelegenheid aan de gekraagde roodstaart, de steenuil en de ringmus. De gekraagde roodstaart is in onze regio de zeldzaamste van het trio. Zo goed als alle waarnemingen van deze soort worden in waarnemingen.be gemeld. Het blijkt dat er van 2012 tot 2016 in heel de regio maar één gebied overschiet, Eke-Scheldemeersen, waar elk jaar 1 à 2 mannetjes vanuit een knotwilgenrij hun zang laten horen. Het lijkt alsof knotbomen speciaal voor steenuilen zijn ontworpen, zo graag gaan die uiltjes erin nestelen. Al was omstreeks 1990 de tol van het verkeer al goed merkbaar, toch viel de dichtheid van de steenuil, vooral in de Vlaamse Ardennen, vergeleken met andere, meer natuurlijke gebieden elders in Europa zeer goed mee. Dat er de jongste vijf jaar in onze regio slechts acht steenuilen gemeld zijn als verkeersslachtoffer, kan een succes lijken, maar laat evengoed vermoeden dat er niet veel steenuilen meer over zijn om onder de wielen te belanden. De ringmus dan maar. Een goed deel van onze ringmussen is wellicht nog altijd aan knotbomen gekoppeld. Wat meer is, best mogelijk dat de ringmus dank zij de knotbomen haar huidige niveau nog haalt. Maar toch, de tijd dat een knotwilgenrij garant stond voor vogelrijkdom lijkt achter de rug. De handen uit de mouwen en nog meer knotwilgen dan maar, en zo meer ringmussen? Het valt te proberen, maar ook meer hout dat in houtkachels verdwijnt en als fijn stof de lucht ingaat. Alle wilgen knotten hoeft niet, men kan een deel tot volwaardige bomen laten uitgroeien. Deze trekken op vogelgebied een ander publiek aan en tillen onze natuur naar meer natuurlijkheid op.

Krakers

Halfweg de jaren '60 veranderde de kijk van vogelliefhebbers op de ringmus. Van neutraal naar uitgesproken negatief. De ornithologie stond in de kinderschoenen en de beoefenaars van deze hobby verkeerden in wat men de nestkastfase zou kunnen

noemen. Geen bos of er hoorden nestkasten in te hangen, net alsof het zonder die vogelhuisjes niet af was. Aanvankelijk ging alles prima. De kasten hadden succes en leverden meer kennis op over de verspreiding en het gedrag van matkop en glanskop. In het Kluisbos broedden de zes soorten mezen in de kasten, een openbaring! Maar weldra kwam er een kink in de kabel. Er meldde zich een woningkraker aan, de ringmus. Van een koude douche gesproken. Bovendien een verrassing, want ringmussen houden niet van gesloten bosgebied. De mussen maakten er geen complimenten mee. Ofwel waren ze de mezen te vlug af, ofwel joegen

foto: Rik Desmet

ze uit bezette kasten de mezen keer op keer weg, tot die het opgaven. Dan gebruikten ze het nest van de vorige eigenaars als onderbouw en vulden de kast eivol op. In sommige bossen mengde zich ook nog de eikelmuis in het debat. Deze had snel begrepen dat in die gekke kastjes lekkere eieren en vogeltjes verborgen zaten. Twee perikelen ineens, het groeide de controleurs van de nestkasten boven het hoofd. Eén voorbeeld: Brakelbos 1965, van de 26 nestkasten 21 door ringmussen ingenomen. Niet te verwonderen dat allicht hier en daar iemand er schoon genoeg van kreeg, zijn vogelgids aan de kant en meteen ook maar zijn leven over een andere boeg gooide. Er waren ook voorstanders van de pragmatische aanpak: we flikkeren de mussen en/of eikelmuizen eruit en wachten af wat er gebeurt. Niet veel. De nestkastacties zijn een stille dood gestorven. Een meer natuurlijk bosbeheer vond ingang, dat niet langer mikt op een maximaal mezenbestand, maar stervend en dood hout in het bos laat staan en liggen, een strategie die nestkasten overbodig maakt. Achteraf toont het blitzoffensief van de ringmussen in de bossen aan dat deze mussensoort toen zo goed vertegenwoordigd was, dat ze in een oogwenk een ongunstig milieu kon koloniseren zodra er extra nestgelegenheid ter beschikking kwam.

Mao

De ringmus bewoont Europa en een groot deel van Azië. In het Engels heet ze voluit Eurasian tree sparrow. Hoe verder naar het oosten in Europa, hoe meer ringmussen in holten in gebouwen gaan nestelen. Van Afghanistan tot China neemt de ringmus de rol van onze huismus over. Daar is ze de mus die in dorp en stad om en bij de menselijke bebouwing rondscharrelt. De wereldpopulatie van de ringmus wordt geraamd op 190 à 310 miljoen exemplaren. In de mondiale Rode lijst staat ze in de categorie Least concern, de tweede veiligste plek. Zoveel als: misschien is er een tendens tot afname, maar onmiddellijke actie is niet vereist. Toch heeft de ringmus vorige eeuw een fameuze klap moeten incasseren, en wel in China ten tijde van de Grote Sprong Voorwaarts. In het kader van zijn economische en landbouwplannen beslist Mao Zedong in 1957 dat de bevolking vier kwalijke organismen, namelijk vliegen, muggen, ratten en mussen moet uitroeien. Het Chinese volk volgt de orders plichtsgetrouw op. Het paar Youtube filmpjes dat nog in omloop is laat zien hoe de uitvoering met veel enthousiasme gepaard ging. De ringmus moest verdwijnen omdat ze graszaden eet en aldus de landbouw schaadt. Nadat er misoogsten en hongersnood uitbreken (mussen vangen in de broedtijd ook insecten) schrapt Mao de mus van de lijst en laat ze vervangen door de bedwants. Of de kakkerlak volgens andere bronnen. Later zouden vanuit Sovjet-Rusland zelfs opnieuw mussen zijn ingevoerd. Heeft de Grote Roerganger zijn opzet tot een goed einde gebracht? De cijfers over de aantallen verdelgde ringmussen (en andere vogels, niet alle Chinezen waren vogelkenners) lopen uiteen, tot zelfs twee miljard, wat zou betekenen dat elke inwoner drie à vier ringmussen/vogels heeft geliquideerd. In totaal wellicht een paar keer meer ringmussen dan er nu op de planeet rondvliegen. Zestig jaar later verkeert de ringmus volgens de Chinese rode lijst niet in gevaar. Maar is ze er opnieuw dat overtalrijke vogeltje? Op de kiekjes van reizigers die, nog duizelend van de vele ervaringen, uit China terugkeren zijn in elk geval niet veel ringmussen te herkennen.

Inkijk bij de bosuil

Norbert Desmet

Nog altijd blijft de bosuilenwandeling in het Kluisbos een klassieker. Ook al was het de 45ste keer, er waren toch weer meer dan 100 deelnemers, wellicht ook juist omdat het een goed aangekondigde 'lustrum'wandeling was? Daarbij is een goede PR man als Robin Vanheuverswyn onmisbaar en komt het hele verhaal in de krant. Over die 45 jaar hebben Willy en ik de toename van de bosuil en de afname van de ransuil meegemaakt. Die ransuilen waren in zekere zin makkelijker in voorbereiding: een verzameling uilen die daar steevast op de top van de Kluisberg zat in de lorken en grove dennen: altijd prijs. Alleen de aantallen wisselden per winter tussen de 40 en de 20, met topjaren als in 1982

Kluiskenner Norbert Desmet met enkele opgezette uilen
foto: Nikolaas Simoens

(46 in januari) en daljaren zoals in de winter 1985-86 met 11 toen als grootste aantal. In 1992 was het over en uit. De bosuil nam toen al langzaam het bos over en installeerde zich als broedvogel en als sterk territoriumdier tot een top van 14/16 paartjes over de 300 ha bos. Of de bosuil de enige oorzaak is van het verdwijnen van de ransuil, daar is nog veel over te zeggen. Ook waar geen bosuilen broeden gaat immers de ransuil achteruit en in sommige jaren met veel muizen broeden nog steeds meerdere paartjes ransuil, meestal met succes, in het Kluisbos. Het samenleven kan dus nog. Ook 2017 wordt zo een jaar allicht: na het mastjaar 2016 met overvloedig veel beukennoten e.a. zijn er bosmuizen en rosse woelmuizen in overvloed. En weer installeert zich begin februari een ransuil in zijn favoriet broedgebied: de dennen 'aan de toren'… Voedsel als cruciaal punt!

Misschien veel meer dan door de bosuil is het verdwijnen van de ransuil te wijten aan de massale opkomst van maïs en raaigras, pakweg (toevallig) de laatste 30 jaar. Daardoor moesten vele hectaren oude weilanden (met veel woelmuizen) wijken voor voedselschaarse nieuwe landbouwgronden zonder woelmuizen, toevallig het hoofdvoedsel van de ransuil. En dan is er nog de havik die zich op kousenvoeten ook bij ons komt installeren. Net als de bosuil zal hij invloed hebben o.a. door predatie van oude en jonge ransuilen (en andere roofvogels) maar is dat doorslaggevend? Weer naar de bosuil, die ons op 4 februari bijzonder gunstig gezind was. Bij de aanvang van de wandeling was het moeilijk: een goed verstopte bosuil in een grote naaldboom werd met het nodige gesakker ontdekt door de meeste deelnemers. Tenslotte vloog hij goed zichtbaar weg, gevolgd door een tweede(!) die we helemaal niet hadden opgemerkt. Het broedkoppel van de hoek allicht, een vuilbruine en een rossige, een paar weken voordien al door Willy gespot. In tegenstelling tot de ransuilen van weleer zoeken de bosuilen hun kostje samen in hun 20/30 ha groot gebied van het bos. Erg gevarieerd is dat menu, gaande van kikkers tot kevers en muizen, tot zangvogels maar ook grotere vogels als eksters. Het is een kwestie van overleven en 2017 wordt makkelijker: bosmuizen en rosse woelmuizen bij de vleet... we zijn al benieuwd naar het broedseizoen. Het vinden van bosuilen voor de wandeling vergt veel tijd maar gelukkig wordt dat gecompenseerd door het baltsgedrag, op zijn best vanaf een half uur na zonsondergang. Dat hangt wel af van het weer, maar deze avond was het goed, de uilen deden hun best om, antwoordend op orkestmeester Willy, het bos in die unieke sfeer te dompelen tussen dag en nacht. Eerst drie mannetjes die zo hun favoriet biotoop aanduiden, soms aangevuld met de korte roep van het vrouwtje. Later nog eens drie 'baltsers' bij de liefdesbron (!) voor een deel van de groep, de anderen hadden een minder glibberig pad terug gekozen.

De tocht werd voor de gelegenheid afgesloten in de zaal van het recreatieoord (met dank aan de uitbaters!) met een drankje en wat bijkomende info en beelden over het uilenverloop door de jaren heen. De evolutie hou je blijkbaar niet tegen en die wordt door veel zaken bepaald. Dat is misschien nog de grootste les van 45 jaar uilen kijken?

De Spinnenfauna van de Nazarethse Hospicebossen

Mark Alderweireldt & Iñaki Colpaert

De Hospicebossen in Nazareth werden in 2012 door het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen aangekocht. De Hospicebossen vormen samen met het Lozerbos (Kruishoutem) en Wortegemse bossen (Wortegem-Petegem) de belangrijkste boscomplexen in de zandleemstreek van het Schelde-Leie interfluvium. Het bos situeert zich langs de E17 ter hoogte van de autosnelwegparking en het tankstation van Nazareth (Fig. 1)

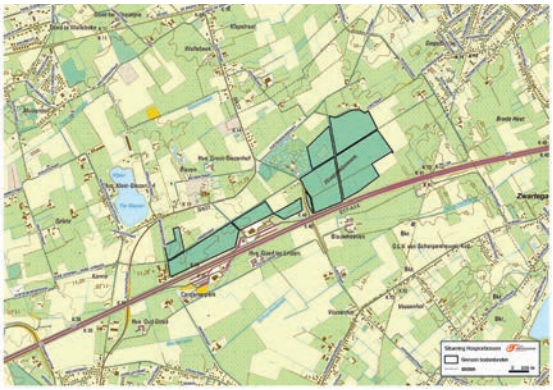

Fig. 1 Situering Hospicebossen

Lang voordat er van auto's en E17 sprake was, ten tijde van Graaf De Ferraris (eind 18e eeuw) maakten de Hospicebossen deel uit van een veel groter complex van bossen en wastines (Fig. 2).

Fig. 2. Ferrariskaart van de Hospicebossen eind 18e eeuw

Voor het provinciaal bos werd een uitgebreid en inmiddels volledig goedgekeurd bosbeheerplan opgemaakt dat gedetailleerde informatie bevat en de beheerdoelstellingen en beheerwerken worden omschreven overeenkomstig de criteria voor duurzaam bosbeheer (Fig. 3)..

Fig. 3. Het provinciale bosbeheerplan dat werd goedgekeurd in 2016

Het bos kenmerkt zich in hoofdzaak door aanplantingen van niet inheemse soorten zoals Japanse lork, Corsicaanse den, Douglasspar en Canadese populier. De voornaamste doelstelling van dit beheerplan is een omvorming van productiebos met uitheemse boomsoorten naar een standplaatsgeschikt inheems loofbos met de typische fauna en flora die hieraan is gebonden. Naast de ecologische functie van het bos, wordt ook de recreatieve functie van het bos verder ontwikkeld.

Ondertussen werd reeds een eerste bosuitbreiding van 0,5 ha gerealiseerd en staat er meer gepland via de procedure van ruilverkaveling.
Dat het bos goede ecologische potenties heeft, bevestigen de restpopulaties van een aantal plantensoorten zoals koningsvaren, bosanemoon en de gewone salomonszegel.

Spinneninventarisatie

Om te checken of nog relicten van oudbossoorten aanwezig zouden zijn die bijzondere aandacht in het beheerplan moeten krijgen, werd een steekproef genomen van de spinnenfauna. Vier bodemvallen waren er in verschillende bostypes actief van april tot en met september 2013. In totaal werden 51 spinnensoorten waargenomen. Dat is ongetwijfeld een onderschatting van het werkelijk aantal soorten dat in het bos voorkomt. In België zijn er immers

ongeveer 710 spinnensoorten bekend.
De meeste soorten zijn algemeen tot zeer algemeen te noemen en hebben een brede ecologische tolerantie (eurytope soorten), zoals bijvoorbeeld de gewone zakspin, de tuinwolfspin of het langtongspinnetje.
Uiteraard werden een hele reeks soorten aangetroffen die doorgaans aan boshabitats gebonden zijn zoals het gewoon vals dubbelkopje, de winterstrooiselspin, de lentestrooiselspin, de bospiraat, de bosmolspin of het boswevertje.
Een paar in Oost-Vlaanderen minder algemene soorten werd echter ook aangetroffen, namelijk de gewone kabelspin (*Episinus angulatus,* Fig. 4.) en de gewone stekelpoot (*Zora spinimana*, Fig. 5).

Fig. 4. De minder algemene gewone kabelspin (Episinus angulatus). foto: Pierre Oger

Zoals de Ferrariskaart aangeeft zijn de Hospice-bossen lange tijd feitelijk boshabitat geweest ook al zijn er ook periodes van grote ontginning geweest. Een aantal soorten is hiervoor indicatief zoals de spiraaltrechterspin (*Tegenaria picta*). Echte, meer zeldzame oudbosindicatoren (bijvoorbeeld *Coelotes* of *Inermocoelotes*) werden echter tot nu toe niet aangetroffen. In de bodemvallen werden hierbij aansluitend bijvoorbeeld ook geen oudbosindicatoren onder de *Carabus*-loopkevers aangetroffen.

De talrijkste soort was de bospiraat (*Piratula hygrophila*), een duidelijke indicatie dat, alhoewel veel delen van het bos op een zand-zandleembodem liggen, veel plaatsen in het bos echt vochtig zijn met hoge grondwaterstanden. Er is overigens een goede vertegenwoordiging, ook in het bos, van de wolfspinnenfamilie (*Lycosidae*) wat aantoont dat het bos op veel plaatsen ook lichtrijk is. Bij uitvoering van het beheerplan de komende jaren, worden de meeste naaldhoutbestanden grondig gedund en zullen sommige bestanden (tijdelijk) nog lichtrijker worden. Voorspeld wordt dat o.a. de wolfspinnen, zoals de gewone panterspin of de tuinwolfspin, hiervan zullen kunnen profiteren.

Fig. 5. Van de Gewone stekelpoot, Zora spinimana, werd één mannetje gevonden. foto: Gilbert Joos

Oproep tot medewerking!

We willen meer weten over de biodiversiteit van ons bos en verwelkomen dan ook alle gegevens over fauna en flora, oud en nieuw. Wie nog gegevens liggen heeft of een inventarisatie wil uitvoeren van een bepaalde groep is hartelijk welkom om de samenwerking aan te gaan. Contacteer ons via:

mark.alderweireldt@oost-vlaanderen.be!
Provinciebestuur Oost-Vlaanderen
Directie Leefmilieu
W. Wilsonplein 2
9000 Gent

Dierenartsenpraktijk 'Blauwesteen'
Dierenartsen
De Pourcq Bernard en Moreaux Philippe
Blauwesteen 43 te 9600 Ronse
www.dierenartsinronse.be
tel: 055/21.38.19
uit sympathie

LE ROY RINASSUR BVBA
Crelan
Warandestraat 17, 9810 Nazareth
Tel: 09/385.44.60 - 09/385.61.32
e-mail: leroy@rinassur.be
verzekeringsmakelaar nr. 13839
ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN VERZEKERINGEN

Een tuin voor het leven

Ronny De Clercq

Ronny De Clercq woont sinds een dertigtal jaren in Schorisse, nabij het Burreken. In een tuinencomplex van een flinke hectare krijgt de natuur er de ruimte en vinden insecten, vogels, planten en al wat leeft een veilige haven. In een reeks artikeltjes deelt hij zijn ervaringen, gedachten en gefilosofeer in een natuurtuin in het hartje van de Vlaamse Ardennen.

Eekhoorn, stam af en op *foto: Ronny De Clercq*

Groot wild in de tuinen

We moeten het toegeven, ons tuinencomplex ligt enigszins bevoorrecht, hier op ons plateautje tussen 't Burreken en Bos te Rijst, met zicht op de bossen van D'Hoppe. Voor de grotere beesten bevinden wij ons binnen de 'range' van hun nachtelijke omzwervingen. Al enkele jaren terug betrapten we een koppel damherten op het veld voor ons deur, die dan via onze tuin richting Burreken trokken. De winter 2015-16, dankzij de sneeuw, ontdekte ik de sporen van reeën in de tuin. Een drietal reegeiten dat hier al een tijdje rondhangt, waren op bezoek geweest. Voorlopig nog geen sporen van everzwijnen...

Toen we hier zo'n dertig jaar geleden kwamen wonen, hadden we het nooit durven dromen. Al die grote beesten waren toen haast mythologisch. Hier kwamen geen vossen. Eekhoorns? Iets uit de sprookjes. Af en toe haalde wel eens een verdwaalde ree de Streekkrant, afgedwaald uit Wallonië. Ook al was het landschap toen ook al geschikt voor reeën, waarschijnlijk konden de jagers van destijds zich niet bedwingen.

Het is ondertussen al vele jaren geleden, dat de eerste eekhoorns opdoken in onze tuin. De eersten kwamen wellicht uit de richting van D'Hoppe. In diezelfde periode verloren we ondertussen wel de 'fruitratjes', de eikelmuizen, die daarvoor hier gewoon waren. In onze tuin of stallen troffen we nooit een eikelmuis aan, maar onze buren hadden ze wel, op het zoldertje boven hun keuken. Vallen en rattenvergif zorgden voor de oplossing van dat "probleem".

In stilte zijn ze ondertussen verdwenen, de kleurige fruitratjes. Niet enkel bij ons, maar in heel Europa verdwijnen ze... En nu loopt de eekhoorn over ons dak, springt door de boomkruinen, stammen af en weer op. Doordat de rosse pluimstaart overdag actief is, zien we die nu wel meer dan destijds de fruitratjes. Die moest je al in hun (winter)slaap verrassen om ze eens te zien.

In de eerste jaren dat de eekhoorns hier weer woonden, werden ze al gauw heel algemeen. En veel eekhoorns waren de aanleiding om eekhoorneters aan te trekken. De steenmarter verscheen opnieuw in

BIO SHOP
De Zonnebloem
Al meer dan 25 jaar vind je bij ons alles voor een gezonde levenswijze
Het grootste gamma biologische voeding in de streek,
massa's alternatieve en fair trade geschenkartikelen
Steeds 10 % korting voor NP-leden op het ruimste aanbod natuurstudieboeken
Kom eens gezellig snuisteren in de Parkstraat 25, 9700 Oudenaarde
Tel. 055/31.64.30 e-mail: oudenaarde@bioshop.be www.bioshop.be

onze streek en in onze tuin en daarmee verminderde het aantal eekhoorns opvallend. Maar ondertussen hebben hun aantallen zich gestabiliseerd en leven beide soorten nu in onze tuinen. De eekhoorn zien we nog haast dagelijks, de steenmarter zelf zag ik maar één keer in de voorbije winter, maar in de voorbije winter waren er wel sporen in de sneeuw.
Omdat de mannen van het INBO weet hebben van een steenmarter die hier in de buurt de voorbije winter werd buitengesloten uit een huis, was men op zoek om binnen de 500 meter van die plek een nieuwe woonst voor deze gasten in te richten. Onze tuinen bleken geschikt en nu staat er een heuse 'marterbunker' hier in de tuin. Zie het als een gigantische 'nestkast' voor de steenmarter, gemaakt van strobalen. Met een camera gericht op de ingang van de 'bunker', we kijken al uit naar wat de beelden gaan onthullen.

Steenmarter in 'marterbunker' foto: Ronny De Clercq

Voor de steenmarters hier waren, verschenen de eerste vossen in onze tuin. Het moet omstreeks 1990 geweest zijn, dat we op met moeite 200 meter van onze tuin een vossenhol hadden, vlak aan de rand van een weide waar onze schaapjes liepen. We huurden die weide in het Burreken en omdat ik als enige mens dagelijks tussen de schaapjes liep, soms met mijn zoontje in een draagstoeltje op mijn rug, waren de jonge vosjes aan ons gewoon en konden we ze gadeslaan als ze 25 meter verder, beneden de helling aan het stoeien waren. Wij hoorden bij het landschap en waren ongevaarlijk. Zalig!

Dat vossen niet jagen rond hun hol, was duidelijk. Vlakbij broedde een fazant in de kant en de jonge vosjes liepen tussen de konijnen. Wel brachten de ouder-vossen allerhande rommel mee naar hun huis. Allemaal spul met een voor hen aantrekkelijk geurtje, vooral van de mesthoop van de boerderij wat verder...
Jagers maakten een einde aan deze mooie ervaringen. Het vossenhol verdween en met de verhuis van de vossen, verdwenen ook snel de konijnen en fazanten die rond het hol woonden. Als het voor onze buren een geruststelling mag zijn: ook steenmarters jagen niet rond hun nest.

Met de komst van de vossen, verdwenen de ratten uit onze tuin en uit de buurt. Daarvoor was het jaarlijkse traditie dat met het scheren van de akkers, de ratten naar stallen en huis kwamen. Geen betere rattenvanger dan de vos! Het is nauwelijks te tellen hoeveel kippenkuikens, zelfs eens een broedende pauw, eendjes en wat al meer er hier door ratten werden doodgebeten, aangevreten en in hun holen getrokken. De vos kan er natuurlijk ook wat van, maar het is gemakkelijker een vos uit de kippenren te houden, dan ratten.
De jongste jaren wordt de vos zwaar bejaagd. De konijnen zitten daar voor iets tussen, de geliefde prooi van de jagende mens, maar evenzeer prooi voor de vos. Met de vossen grotendeels weg kwamen de ratten terug. Al heb ik de neiging te geloven dat de voorbije winter al weer eens meer een vos opdook, de ratten zijn weer vrijwel verdwenen.

En daarmee belanden we dus bij de konijnen en hazen. Ze komen allebei in onze tuinen en met de vossenpopulatie gedecimeerd hebben we weer last van de konijnen die aan stammetjes van jonge fruitbomen komen knabbelen. De jagers zullen moeten ingrijpen "om het natuurlijk evenwicht te herstellen". Nadat ze het zelf eerst om zeep hebben geschoten...
Jaren waren er erg weinig konijnen, de vos kan heus flink kuis houden onder deze 'invasieve exoot', want dat zijn konijnen uiteindelijk toch volgens de definitie. Maar net als voor de uit Azië afkomstige fazant, knijpen de exoten-verdelgers voor dezen graag een oogje dicht. Voor damherten daarentegen... Maar we dwalen af. Wat ik wilde vertellen: veel konijnen is meestal nefast voor de haas. Konijnen zijn vaak drager van voor hen onschadelijke 'kwaaltjes', die echter voor hazen dodelijk zijn. Meer vossen zijn dus ook een goede zaak voor de hazen!

Alle soorten zoogdieren opsommen die in onze tuinen wonen of passeren, zou ons te ver leiden. Wezel, bunzing, grootoorvleermuis, egel, mol, bosmuis, dwergspitsmuis,... het is een hele lijst. Voor al deze soorten is het belangrijk dat ze hier voedsel en beschutting vinden en als het mag zijn, kunnen ze hier ook echt wonen. Hun thuis in onze tuin. In onze tuin liggen er houtstapels, takkenhopen, steenhopen met daarin holtes. We bannen het gebruik van vergiften. Er hangen nestkasten voor de eikelmuis, maar die zijn bewoond door mezen of bosmuizen.
Wij mensen bepalen voor een belangrijk deel welke beesten hier kunnen gedijen. We kunnen genieten

van reeën of damherten in onze tuin, of we kunnen gaan klagen en ze laten afschieten. Wat we nooit mogen vergeten, is dat onze soort ondertussen zoveel ruimte inneemt op planeet Aarde, dat de stelling “niet in mijn achtertuin” zowat de meest nefaste houding is die we kunnen aannemen tegenover wilde dieren en planten. Alle natuur en wild zit altijd wel bij iemand ‘in de achtertuin’ in ons overvolle landje.

Groeten uit een tuin voor het leven...

Exoten, alweer…

Norbert Desmet

Misschien gaat het jullie vervelen, maar het weten is toch belangrijk. De zwanenmossel is gekend, o.a. door zijn samenleven met de bittervoorn als uniek voorbeeld in onze wateren. Stel je een gelijkaardige mossel voor maar dan vele keren groter (zie foto) en dan heb je de laatste nieuwkomer, net als de buxusmot, uit China. De Chinese zwanenmossel is blijkbaar al goed verspreid in Vlaanderen maar nu ook voor het eerst in de Kalkense meersen opgedoken. Hij nadert dus onze streek, allicht mee gereisd met visuitzettingen. Blijkbaar hechten eieren zich aan de kieuwen van vissen en de ingevoerde graskarper zou de schuldige zijn. Zo belandde hij allicht ook met vissen in de Argonne, Belval, waar ze nu al met tientallen zijn ingeburgerd en zich voortplanten. Jonge exemplaren herken je aan de bijzonder afgeplatte zijkant, oudere kunnen gemakkelijk 20 cm groot worden. We kunnen vooral opletten bij beekruimingen en droogvallende slikranden om de soort te vinden. Men schat de invloed op onze inheemse mossels negatief in, ook al omdat hij zich goed thuis voelt in bemeste wateren en daar hebben we er wel wat van. Maar ook omdat hij zich tot driemal per jaar gaat voortplanten en zo de inheemse mossels kan verdringen.

Chinese vijvermossel *foto: Rik Desmet*

Een tweede, al niet echte nieuwkomer meer is de Chinese wolhandkrab. In 1912 arriveerden de eerste, in 2014 al door Natuurpunt besproken in zijn natuurberichten. Ongetwijfeld heb je er over gelezen, anders eens googelen. Hij is wel nog steeds fors aan het uitbreiden en gaat via rivieren en beken het blijkbaar steeds hogerop zoeken. Verleden jaar in ieder geval zorgde de soort voor enige commotie door op wandel te gaan in een paar tuinen dicht bij het Paddenbroek in Kluisbergen. De bewoners wisten niet wat ze zagen… het lijken immers wel reuzenspinnen met een klein lijf en lange poten, al rap tot 40cm krab. Een lekkernij in China met als detail dat ze reeds in automaten aangeboden worden op 5°C, de temperatuur van de winterslaap! Doordat ze al langer bij ons vertoeven blijken de gevolgen al iets duidelijker: het is toch geen goede zaak voor onze waterbewoners en hun eieren, het zijn blijkbaar redelijke veelvraten die wegen op heel wat inheemse soorten. Grotere meeuwen durven er al eentje uit het water vissen maar verder is weinig gekend over hun ‘vijanden’. Waarnemingen zijn zeker welkom om de soort in zijn opmars te volgen.

Meer dan 100 soorten vogels en meer dan 60 soorten dagvlinders waarnemen in 1 week tijd? Meer dan 300 dagen zon per jaar en een zwembad?

Vakantiewoning Casa Mata Spaanse Pyreneeën

10% korting voor leden van Natuurpunt
(behalve in juli en augustus)

Alle info: www.casamata.info

Comitas “sheng-instituut”

(succursale Lexica)

YOGA & MASSAGE

“de natuur wijst de weg”

Hospitaalstraat 9
9000 Gent

Nederpoorterij 7
9660 Brakel

0476 56 58 53

www.yoga-comitas.be

DZ: Natuurpunt afdeling Deinze-Zulte
GZ: Natuurpunt afdeling Groot Zingem
HRZ: Natuurpunt afdeling Herzele
HOU: Natuurpunt afdeling Houtem
IWG: Invertebratenwerkgroep Lampyris
JNM: Jeugdbond voor Natuur en Milieu
KBE: Kern Werkgroep bos t'Ename
KRB: Kern Rondom Burreken
MOW: Milieufront Omer Wattez
NWB: Nationale Werkgroep Botanie
NWG: NatuurstudieWerkGroepen Vlaamse Ardennen-*plus*
OUD: Natuurpunt afdeling Oudenaarde-*plus*
PWG: Plantenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
PAWG: Paddenstoelenwg. Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
RLVA: Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen
RO: Natuurpunt afdeling Ronse
SL: Natuurpunt afdeling Schelde-Leie
TW: Trage Wegen vzw
VA: Natuurpunt afdeling Vlaamse Ardennen
VA*plus*: Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
VUB: Vrienden van het Uilenbroek
VWG: Vogelwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*
WMB: Werkgroep Munkbosbeekvallei
WMBV: Werkgroep Maarkebeekvallei
ZV: Natuurpunt afdeling Zwalmvallei
ZWG: Zoogdierenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-*plus*

Zondag 9 april 2017

SL + VWG: Vroegemorgenzangtocht te Oudenaarde. Gids: André Wandels, tel. 09/383.66.25. Samenkomst om 6u15 aan de vrije parking aan de vestingen te Oudenaarde (einde van Minderbroederstraat). We luisteren en genieten van de vogelzang van de eerste boodschappers van de lente. In dit deel van de lente zijn al meer soorten vogels terug van het verre zuiden. Ideaal dus voor de beginnende vogelliefhebber om kennis te maken met een paar nieuwe vogelwijsjes. Einde omstreeks 9u15. Meebrengen: laarzen, verrekijker. Zie ook 15 mei.

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zaterdag 15 april 2017

ZV: Werkdag Middenloop Zwalm. Info: Koen Gintelenberg, koengintelenberg@hotmail.com Afspraakplaats wordt per mail rondgestuurd i.f.v. de uit te voeren werken (mail voor opname in de mailinglist). Meebrengen: goed schoeisel of laarzen, werkhandschoenen.

Zondag 16 april 2017

VA-*plus* + MOW: Herdenkingswandeling Magda Vergeynst. Gids: Filip Keirse, tel. 055/38.78.83. Start om 10u aan de kerk van Schorisse (hoek Zottegemstraat-Essestraat). Wandeling langs trage wegen naar het Burreken met inhuldiging van het knuffelbosje voor Magda. Aansluitend gelegenheid tot napraten met een hapje en een drankje. Einde omstreeks 12u30. Meebrengen: goed schoeisel.

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Paasmaandag 17 april 2017

DZ: Onze afdeling gaat vreemd: bezoek aan de Damvallei te Destelbergen. Gids: Lieve Van den Berghe. Samenkomst om 14u aan restaurant Stapsteen Hooistraat 148, Destelbergen. Ben je nieuwsgierig van aard en wil je meer weten over de streek rond Gent, volg ons dan op het laarzenpad in 'De Hauw', een moerasgebied waar dankzij een Lifeproject van de Europese unie veel oude begroeiing zijn weg teruggevonden heeft. Duik mee in het verleden van de oude Schelde en ontdek elzenbroekbosjes, natte weilanden en nog veel meer. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: Laarzen of waterdicht schoeisel.

VA+ WMBV + OUD: Gezinswandeling in de Maarkebeekvallei. Gids: Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10. Samenkomst om 14u aan de kerk van Maarke voor een natuurwandeling in de Maarkebeekvallei met speciale aandacht voor de voorjaarsbloeiers in het Eeckhoutbos en het Longkruidbosje. De Maarkebeekvallei strekt zich uit over de gemeenten Oudenaarde, Maarkedal en Horebeke en is grotendeels gelegen op de noordelijke (steile) flank van de Maarkebeek en doet denken aan de landschappen van Valerius De Saedeleer. Einde om 17u. Meebrengen: stevig schoeisel of laarzen, verrekijker.

ZV: Voorjaarsbloeierswandeling in de Perlinkvallei. Info en begeleiding: Vincent Decroock, vincent.decroock@proximus.be. Start om 14u aan de kerk van Sint-Blasius-Boekel. Einde omstreeks17u. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen.

Zondag 23 april 2017

ZV+ PWG: Voorjaarsflora van het Brakelbos. Plantentocht voor beginners. Afspraak om 9u30 aan de parking van het Brakelbos aan het einde van de Brakelbosstraat. Gids: Heidi Demolder, tel. 0476/40.34.52. Meebrengen: stevig schoeisel of laarzen, eventueel loep en plantengids. Einde omstreeks 12u.

SL+VA: Ledenfeest NP Vlaamse Ardennen + Schelde-Leie. Dit jaar organiseren we een belevingsvolle landschapswandeling met daaropvolgend een lekker, verrassend en uitgebreid dessertbuffet met koffie of thee. Dit alles bij een knapperend haard- en buitenvuur en uitkijkend over een zinnenstrelend landschap en in het gezelschap van vrienden en een streekbier als afsluiter. Het ledenfeest gaat door in Refuge Kapelleberg, Kapelleberg 16, 9680 Maarke-Kerkem, www.refugekapelleberg.be Start wandeling om 13u30 aan de kerk van Maarke (hoek Maarkeweg en Kokerellestraat voor gps). Wie niet meewandelt is welkom vanaf 15u30 in Refuge Kapelleberg. Inschrijven kan tot 16 april 2017 door storting van 19 euro per persoon (10 euro voor kinderen jonger dan 12 jaar) op rekeningnummer BE70 0015 4831 6525 van Natuurpunt Vlaamse Ardennen met vermelding van 'Ledenfeest 2017' en het aantal volwassenen en kinderen.

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zaterdag 29 april 2017

KBE: Werkdag Bos t'Ename. Contactpersoon: Pieter Blondé: 0488/36.22.79 pieterblonde@hotmail.com en Guido Tack 0474/90.02.30 guido.tack1@telenet.be Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien. Samenkomst aan de loods, Boskant 56 te Oudenaarde. Aanvang om 9u en/of 13u30. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

DZ: Samen werken in en voor de natuur. Elke laatste zaterdag van de maand werken we in een van onze natuurgebieden. Iedereen is welkom om een handje toe te steken. Meld je aan via koen@natuurpuntdeinzezulte.be Je krijgt dan telkens een bericht om te weten waar we aan de slag gaan en wat het werk inhoudt. We zorgen voor een drankje en een hapje.

HOU: Muizenwandeling. Gids: Diemer Vercayie. Samenkomst om 20u aan de bosrand, einde Aalmoezenie, 9520 Sint-Lievens-Houtem. Ontdek samen met

zoogdierenexpert Diemer Vercayie welke van de Vlaamse 20 'muizen'-soorten we in Sint-Lievens-Houtem kunnen spotten in Cotthembos. Aan de hand van vooraf opgestelde muizenvallen (waarmee we muizen levend vangen) ontdekken we welke soorten in welk biotoop leven. Een natuuractiviteit bij uitstek voor jong en oud. Einde omstreeks 22u. Meer info: www.natuurpunthoutem.be of mail naar nphoutem@gmail.com Meebrengen: aangepaste kledij en schoeisel, zaklamp of koplamp.

■ **GZ: Zwerfvuilactie.** Contactpersoon: Toon Langeraert, tel. 0474/03.98.72. Samenkomst om 14u in de loods van het containerpark, Kruishoutemsesteenweg 167 in Zingem. We verwijderen zwerfvuil in de Zingemse straten zodat we onze groene long proper houden. Einde omstreeks 17u. Na afloop voorzien we in een hapje en een drankje. Meebrengen: stevige schoenen, werkhandschoenen.

Zondag 30 april 2017

■ **VA+ PWG: Voorjaarsflora van het Bos Ter Rijst.** Plantentocht voor beginners en geïnteresseerden. Afspraak om 14 u aan parking Bosgat, Bosgatstraat te Schorisse. Gids: Ronny De Clercq, tel 055/45.63.42 of ronnydeclercq@pandora.be. Meebrengen: stevig schoeisel of laarzen, eventueel loep en plantengids. Einde omstreeks 17u.

■ **DZ: Wandeling in Etikhove.** Gids: Noël De Loof. We komen ten laatste om 13u50 samen op de parking van Palaestra (Kastanjelaan, Deinze). Wandeling start om 14u30 op de parking gemeentehuis Maarkedal (Etikhoveplein). Einde omstreeks 17u30. Waar haalde Valerius De Saedeleer zijn inspiratie? We zoeken het ter plaatse op. We stappen langs steile paadjes naast watervalletjes en holle wegen naar de Bossenaarsmolen en stellen vast hoe steil de Taaienberg wel is. We zien eeuwenoude taxus- en kastanjebomen maar genieten vooral van de weidse vergezichten. Halverwege houden we een stop. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: Goede stapschoenen.

■ **RO: Ruige tocht doorheen moeras, broekbos en hellingbos Pyreneeën-reservaat te Ronse.** Gids: Philippe Moreaux, tel. 0476/49.24.61. Start om 14u vanuit het Hof ter Guchten, Rotterijstraat 278 te Ronse waar er parkeergelegenheid is. We volgen geen wandelpaden maar gaan dwars door het gebied. Broedgebied van waterral, kleine karakiet, kleine bonte specht, geelgors, glanskop,... Groeigebied van alle typische bosplanten uit de streek: 2 soorten goudveil, daslook, heelkruid, eenbes, dalkruid,... Alpenwater- en vinpootsalamander, hopelijk larven v/d vuursalamander. Nadien mogelijkheid tot napraten bij een hapje en een drankje op dezelfde locatie. Einde omstreeks 18u. Meebrengen: we doen niet veel kilometers maar 't is wel heel vochtig, laarzen veel geschikter dan wandelschoenen!

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

■ **ZV: Familiewandeling: thema voorjaarsflora.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Afspraak om 14u aan de Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel voor een voorjaarsflorawandeling. Einde omstreeks 16u.

Zondag 7 mei 2017

■ **OUD + VWG: Gorzendag.** Gids: Paul Vandenbulcke tel: 0475/34.65.86. We komen om 8u samen aan de loods van bos 't Ename (Boskant 56 te Ename) om daarna in verschillende teams uit te zwermen over onze regio met als doel zo veel mogelijk gorzen, leeuweriken en andere akkervogels te noteren. Nadien komen we (optioneel) terug samen aan de loods rond 12u30. Bij de terugkomst is er brood en beleg voorzien (tegen kostprijs). Gelieve hiervoor te laten weten of je blijft meeëten 's middags (email naar paul@pvsed.com).

■ **DZ + VWG: Een ontiegelijk vroege fietssafari in de Scheldevallei.** Gids: Paul Geeroms. Vertrek om 5u aan de kerk van Deinze (Markt) voor de uitdaging van 70 km of om 6u aan de kerk van Eke (Kerkplein) voor een tocht van 40km in de Scheldevallei (vlak parcours). Voor dag en dauw slaapt de mensenwereld nog en kunnen we ongestoord genieten van de natuurgeluiden. We luisteren naar de koekoek, de grootste bedrieger uit het dierenrijk en speuren naar de mysterieuze wielewaal. Einde voorzien rond 10u in Eke of 11u in Deinze.

■ **OUD: Lentewandeling in de Reytmeersen.** Gids: Christa Neve. Afspraak om 14u aan de parking achter de kerk van Nederename. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen, verrekijker.

■ **KRB: Ontdek de uitbundige voorjaarsbloeiers in het Burreken.** Gids: Filip Hebbrecht, tel. 055/49.55.63 of contact@burreken.be en www.burreken.be Afspraak om 9u30 aan Perreveld t.h.v nr. 14 te Zegelsem. Het Burreken is een botanisch uiterst boeiend gebied. Je kan er alle bekende voorjaarsbloeiers zoals boshyacinthen, daslook, sleutelbloem, goudveil en nog zoveel meer massaal aantreffen. Einde omstreeks 12u.

■ **ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen.** Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Woensdag 10 mei 2017

■ **SL + VWG: Bijeenkomst van de Vogelwerkgroep in het Stedelijk Centrum te Heurne,** o.l.v. Paul Vandenbulcke. tel 0475/34.65.86. Aanvang om 20u. Einde rond 22u30. Op deze bijeenkomst van de vogelkijkers uit de regio (of daarbuiten) zal je ongetwijfeld nieuwe zaken bijleren. Er worden enkele voorstellingen gebracht, die kunnen gaan over diverse thema's: determinatie, reisverslagen, projectresultaten,… Dit zowel voor de beginnende vogelkijker als de meer gevorderde. Het exacte programma maken we op voorhand bekend op onze facebookpagina: https://www.facebook.com/groups/vwgvap/.

Zaterdag 13 mei 2017

■ **VA+ PWG: Inventarisatie hogere planten in de Schamperij te Schorisse** (ifbl-kwartierhok E3 31 42). Afspraak om 14u aan parking van het voetbalveld aan 'Schamperij' (zijstraatje van 'Stene', N454). Gids: Henk Coudenys, tel 09/386.97.11 of coudenys.henk@belgacom.net. Meebrengen: laarzen zijn aanbevolen!, eventueel loep en plantengids. Einde omstreeks 17u.

Zondag 14 mei 2017

■ **OUD + VWG: Vroegemorgenzangtocht te Oudenaarde.** Gids: André Wandels, tel. 09/383.66.25. Samenkomst om 5u30 aan de vrije parking aan de vestingen te Oudenaarde (einde van Minderbroederstraat). We luisteren en genieten van de vogelzang. In dit deel van de lente zijn de meeste soorten vogels terug van het verre zuiden. Ideaal dus voor de beginnende vogelliefhebber om kennis te maken met een heel gamma aan vogelwijsjes. Meebrengen: laarzen, verrekijker. Einde omstreeks 8u30.

■ **DZ + VWG: Spot de spotvogel.** Gidsen: Koen Bilcke, tel. 0473/81.43.58 en Etienne Colpaert. Start om 6u aan het kerkhof van Astene (Parijsestraat, langs de spoorweg). Het contrast tussen een oud bos (Astene dreef) en een jong bos (rond Nieuwgoed te Parys) kan niet groter zijn. Benieuwd of dit ook opvalt in het vogelgezang. Met wat geluk zijn de fitis en de spotvogel ook deze keer van de

partij. Einde omstreeks 9u30. Meebrengen: Laarzen alleen nodig na natte periodes.

KRB: Op zoek naar de wilde bijen in het Burreken. Gids: Jens D'Haeseleer. Info: Filip Hebbrecht, tel. 055/49.55.63 of contact@burreken.be en www.burreken.be. Afspraak om 10 u en om 14u aan Perreveld t.h.v. nr. 14 te Zegelsem. In het pittoreske landschap van bloemrijke bronbossen en weitjes omzoomd met knotwilgen en holle wegen gaan we op zoek naar vosjes, asbijen en bonte wespbijen. Voorkennis is niet vereist! Einde omstreeks 17u. Meebrengen: picknick, vlindernetje en loep.

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Woensdag 17 mei 2017

VA+ WMBV: Familiale avondlijke natuurwandeling langs Ladeuze en de Longkruidbosjes. Gids: Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10. Samenkomst om 19u aan de kerk van Etikhove. Genieten van de avondlijke geluiden van de vogels en het landschap van Valerius de Saedeleer... en enkele late lentebloeiers. Meebrengen: stevig schoeisel, aangepaste kledij. Einde omstreeks 22u.

Zaterdag 20 mei 2017

NWB: Plantenstudiedag te Sint-Lievens-Houtem. Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60, gsm. 0474/77.82.76 enkel deze dag te gebruiken! Samenkomst aan het einde van de doodlopende straat Almoezenie om 9u30. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok D3.54.44, met een groot deel van het centrum, enkele veldwegen en een stukje Cotthembos, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Einde om 17u. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank.

ZV: Het leven in en rond de poel van de Perlinkvallei. Afspraak aan het perceel aan de Marlboroughstraat te Zwalm ter hoogte van de poel. Aanvang 9u tot de middag. We onderzoeken de waterkwaliteit en alle levensvormen in en rond de poel aan de Marlboroughstraat. Info en begeleiding: Vincent Decroock, vincent.decroock@proximus.be. Kostprijs 5 euro, werkblaadjes en drankje inbegrepen. Vooraf inschrijven is verplicht bij bovenstaande contactpersoon en door over te schrijven op de rekening BE57 9201 0163 2135 met vermelding poelonderzoek. Meebrengen: laarzen (geen schoenen gezien activiteit).

ZV: Werkdag Steenbergse Bossen. Info: Koen Gintelenberg, koengintelenberg@hotmail.com. Afspraakplaats wordt per mail rondgestuurd i.f.v. de uit te voeren werken (mail voor opname in de mailinglist). Meebrengen: goed schoeisel of laarzen, werkhandschoenen.

Zondag 21 mei 2017

HRZ: Daguitstap naar Viroinval. Gids: Patrick Roeckhout. Vertrek om 7u30 aan de kerk van Herzele. Einde omstreeks 20u. Verplaatsing met carpooling. Meer info: www.natuurpuntherzele.be.

DZ: yoga in het groen. Info: Liesbeth Geeroms. Afspraak om 9u **of** 10u aan de kerk van Zeveren voor een sessie van 60 min. (2 sessies van 9u30-10u30 en 10u40-11u40). Zin om eens helemaal te ontstressen in het midden van de natuur? Piepjonge, iets minder piepjonge, lenige, stijve en dappere mensen welkom! Als afsluiter: een natuurdrankje. Bij triest weer verplaatsen we ons naar zaal Te Lande in Zeveren. Bijdrage 10 euro p.p. De opbrengst gaat rechtstreeks naar de aankoop van natuurpercelen. Inschrijving via liesbethgeeroms@hotmail.com.

Prov O-Vl + ZV: Gezinsfeest 'Dag van de biodiversiteit' met natuurworkshops voor alle leeftijden. Van 13u30 tot 18u30 kun je in De Kaaihoeve Oude Scheldestraat 16 9630 Meilegem (Zwalm) gratis terecht voor tal wat workshops met en over de natuur. Info: dekaaihoeve@oost-vlaanderen.be of tel. 055/49.67.96 of www.dekaaihoeve.be.

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Van zondag 21 mei tot zondag 10 september 2017

DZ: Leiedag: fietszoektocht langs de Leie tussen Deinze en Wervik. i.s.m. Natuurpuntkoepel Zuid-West-Vlaanderen en De Torenvalk. Deelnemers kunnen kiezen uit twee trajecten: Grammene-Ooigem en Kortrijk-Wervik. Elk traject is ong. 40 km lang. De twee lustochten tonen ons de mooiste plekjes van de Leievallei. Onderweg krijg je info over de natuur in de Leievallei en haar toekomst. De zoektocht bestaat uit foto's en vragen over natuur en cultuur. Deelname is gratis. Er zijn mooie prijzen te winnen. Op zondag 21 mei is er het startmoment in Bissegem. Prijsuitreiking op zat. 16 september te Oeselgem. Alle info vind je vanaf 15 mei 2017 op www.natuurpuntdeinzezulte.be.

Zaterdag 27 mei 2017

KBE: Werkdag Bos t'Ename. Contactpersoon: Pieter Blondé: 0488/36.22.79 pieterblonde@hotmail.com en Guido Tack 0474/90.02.30 guido.tack1@telenet.be Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien. Samenkomst aan de loods, Boskant 56 te Oudenaarde. Aanvang om 9u en/of 13u30. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

DZ: beheerwerken: maaien Bisdonkstraatje. Info: Jeroen Bossaer, tel 0473/99.95.71. Afspraak aan het Bisdonkstraatje vanaf 9u maar uiteraard mag je komen wanneer je wil. De berm aan de Bisdonkstraat is, met een grote diversiteit aan wilde bloemen, één van de voor de natuur meest waardevolle dreven in de wijde omgeving. We trachten deze boeiende plek te behouden voor het nageslacht door middel van een maaibeheer. Tweemaal per jaar organiseren wij een plezante werkdag. Wie kan mag een kruiwagen en/of hark meebrengen. Er wordt gezorgd voor drank en' s middags voor een broodje. Einde omstreeks 15u.

Zondag 28 mei 2017

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

ZV: Familiewandeling: thema bijen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Om 14u start een wandeling rond bijen. Einde omstreeks 16u. Afspraak aan de Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zaterdag 3 juni 2017

DZ: De Zeverenbeek sliert. Contact: Greet De Wandeler, tel. 0475/48.84.23. In zaal Ter Wilgen, Poelstraat 70 te Deinze vanaf 18u30. Laat u een avondje verwennen met een verse, huisbereide spaghetti (vlees of veggie) à volonté! Dit alles om de zege te vieren van juni 2016 waarbij een team van Deinze-Zulte 12 463 euro bijeen fietste voor de Zeverenbeekvallei. We willen dit overdoen in 2017 en hopen op jouw steun. Opnieuw gezelligheid en nu ook straffe kuitenverhalen gegarandeerd! Kinderen tussen 5 en 12 jaar: 8 euro, volwassenen: 15 euro. Reserveren verplicht via greet.de.wandeler@gmail.com

ZV: Werkdag Perlinkvallei. Afspraak aan het Baobabbosje aan de Boekelbaan ter hoogte van huisnummer 116. Aanvang om 9u tot de middag. Info: Vincent Decroock, vincent.decroock@proximus.be. Maaisel

verwijderen Baobabweide, maaien toegangspaadjes en rond de vlonder aan de poel. Meebrengen: stevig schoeisel en werkhandschoenen.

Zondag 4 juni 2017

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Woensdag 7 juni 2017

ZV+ PWG: Plantentocht Terkleppevallei te Everbeek, Brakel. Afspraak om 19u aan de kerk van Everbeek Boven (straatnaam: Muiterij). Gids: Heidi Demolder, tel. 0476/40.34.52. Einde omstreeks 21u30. Meebrengen: stevig schoeisel of laarzen, eventueel loep en plantengids, paraplu.

Zondag 11 juni 2017

OUD: Een hooiland in bloei, wandelen in de Langemeersen. Gidsen: Alexander Van Braeckel, tel. 0473/85.45.62 en Paul Cardon, tel. 055/31.19.92. Samenkomst om 14u aan het kruispunt van de Meersstraat in Petegem aan de Schelde (deelgemeente van Wortegem-Petegem) en het zijstraatje in de Langemeersen, nabij het gekapte populierenbos. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen, verrekijker.

DZ: Opentuinendag. Info: Koen Houthoofd. Enkele eigenaars van natuurrijke tuinen in Deinze en Zulte openen de deuren en tonen hoe ze allerhande dieren aantrekken in hun tuin. Zie www.natuurpuntdeinzezulte.be voor info over de tuinen en een plannetje om de tuinen te bezoeken.

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Woensdag 14 juni 2017

DZ: Avondlijke natuurwandeling langs de Leie van de kerk van Deinze naar Astenesas. Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60 of gsm (enkel die avond) 0474/77.82.76. Afspraak om 19u aan de O.L.Vrouwekerk op de Markt in Deinze. Einde rond zonsondergang. Er wordt vervoer voorzien om de deelnemers achteraf terug naar de kerk in Deinze te brengen. Genieten van de avondlijke geluiden en van de flora van de Leieoevers.

Zaterdag 17 juni 2017

DZ+ PWG: Plantenstudienamiddag in de wijk Konijntje in Machelen. Afspraak om 14u aan de spoorwegovergang op het einde van de Posthoornstraat (parking café De Avonden). Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60, of gsm, enkel die dag te gebruiken, 0474/77.82.76. De te verkennen km² ligt niet zo ver van ons heiderelictreservaatje in de Bisdonkstraat en bevat een deel van de Langedreef. De ganse namiddag studie van de flora van één km² (kwartierhok D2-46-44), waarbij diverse determinatiewerken gebruikt worden en aldus verschillende velddeterminatiekenmerken van de flora aangeleerd worden. Ook voor geïnteresseerde beginners. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: stevig schoeisel, eventueel loep en flora.

KRB: Werken in de natuur. Info: Dirk Criel, tel. 055/45.66.10, Dirkcriel@skynet.be of www.burreken.be. Afspraak om 9u aan Perreveld t.h.v. nr. 14 te Zegelsem. Natuurbeheer betekent ook handen uit de mouwen steken. Allerlei werkjes staan op het programma. En zoals steeds maken vele handen het werk lichter. Einde omstreeks 12u.

ZV: Werkdag Middenloop Zwalm. Info: Koen Gintelenberg, koengintelenberg@hotmail.com Afspraakplaats wordt per mail rondgestuurd ifv de uit te voeren werken (mail voor opname in de mailinglist). Meebrengen: goed schoeisel of laarzen, werkhandschoenen.

Zondag 18 juni 2017

RO: Rustige wandeling op de dijken rond de plassen van Frasnes. Gids: Philippe Moreaux, tel. 0476/49.24.61. Afspraak om 14 u op de parking achter de gemeentelijke bibliotheek, Rue de la Fauvette te Frasnes. De plassen van Frasnes zijn de niet meer als dusdanig gebruikte bezinkingsbekkens van de oude suikerfabriek die door de gemeente opgekocht zijn en ingericht als natuurreservaat. Broedgebied van o.a. een serieuze kolonie zeer fotogenieke geoorde futen, gewone futen, dodaarsjes, ijsvogel, kleine plevier, blauwborst,... Einde omstreeks 17u. Meebrengen: verrekijker, goede wandelschoenen.

HRZ: Kruidenwandeling. Gids: Frederik Dierickx. Vertrek om 9u30 aan de kerk van Sint-Lievens-Esse. Einde omstreeks 12u. Meer info: www.natuurpuntherzele.be.

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zaterdag 24 juni 2017

VA+ PWG: Inventarisatie hogere planten in de Planterij te Schorisse (ifbl-kwartierhok E3 31 24). Afspraak om 14u aan parking Recordbank De Meuleneire, kruispunt Heerweg (N8) en Stene (N445). Gids: Henk Coudenys, tel 09/386.97.11 of coudenys.henk@belgacom.net Meebrengen: stevig schoeisel of laarzen, eventueel loep en plantengids. Einde omstreeks 17u.

KBE: Werkdag Bos t'Ename. Contactpersoon: Pieter Blondé: 0488/36.22.79 pieterblonde@hotmail.com en Guido Tack 0474/90.02.30 guido.tack1@telenet.be Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien. Samenkomst aan de loods, Boskant 56 te Oudenaarde. Aanvang om 9u en/of 13u30. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

DZ: Samen werken in en voor de natuur. Elke laatste zaterdag van de maand werken we in een van onze natuurgebieden. Iedereen is welkom om een handje toe te steken. Meld je aan via koen@natuurpuntdeinzezulte.be. Je krijgt dan telkens een bericht om te weten waar we aan de slag gaan en wat het werk inhoudt. We zorgen voor een drankje en een hapje.

RO: Inventarisatie nachtvlinders en amfibieën van de Poelenweide (Pyreneeën, Ronse). Begeleiding: Jo Glibert, Philippe Moreaux en Astrid Van Driessche, tel. 0484/36.13.44 of astrid.van3ssche@gmail.com. Afspraak om 20u30 aan Hof ter Guchten (Rotterij 278, Ronse) voor het opzetten van lichtbakken en plaatsen fuiken. Einde omstreeks 22 u. Meebrengen: laarzen

Zondag 25 juni 2017

RO: Inventarisatie nachtvlinders en amfibieën van de Poelenweide (Pyreneeën, Ronse). Begeleiding: Jo Glibert, Philippe Moreaux en Astrid Van Driessche. Afspraak aan Hof ter Guchten (Rotterij 278, Ronse). Om 6u voor het bekijken en op naam brengen van de nachtvlinders; om 8u30 voor het ontbijt en bekijken van de gedetermineerde nachtvlinders (die dan vrijgelaten worden); om 10u voor het bekijken, determineren en terug vrijlatenvan de amfibieën in de fuiken. Einde omstreeks 12u. Voor het ontbijt dient men vooraf in te schrijven bij Astrid Van Driessche (0484/36.13.44 of astrid.van3ssche@gmail.com), 5 euro/volwassene, 3 euro/kind. Meebrengen: laarzen.

HRZ: Fietstocht naar het natuurgebied Parkbos-Uilenbroek en wandeling ter plaatse. Gids: Patrick Roeckhout. Vertrek om 14u aan de Wattenfabriek, Solleveld 35, Herzele. Einde omstreeks 18u. Meer info:

www.natuurpuntherzele.be.

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

ZV: Familiewandeling. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Om 14u start een familiewandeling. Einde omstreeks 16u. Afspraak aan de Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Zondag 2 juli 2017

DZ: wandelfietstocht in de voetsporen van Emiel Claus. Gids: Noël De Loof. Start in Museum van Deinze en de Leiestreek (L. Matthyslaan, Deinze) om 14u. We bezoeken de plaatsen waar Claus zijn meesterwerken tot stand bracht en daarnaast komen ook heel wat andere wetenswaardigen aan bod. De tocht is ong. 30 a 35 km lang met veel verschillende stops in Leerne, Deurle, Latem en Astene. Kostprijs 1 euro (toegang museum). Einde bij mooi weer omstreeks 18u.

MOW-Maarkedal: klimaatwandeling in Etikhove met milieu- natuurgids. Vertrek om 14u aan 't Hofke ter Musse, Mussestraat (bij de spoorweg) Etikhove. 3-tal stops onderweg voor uitleg en iets lekkers met LEF (lokaal, eco en fair) o.a. bij de bioboerderij De Donderij. Deelname: 5 euro p.p./ 3 euro voor MOW-leden.Info: rita.vandevoorde@skynet.be.

ZV: Boembekefeesten + wandeling. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Vanaf 14u zijn er de jaarlijkse feesten aan de Boembekemolen in samenwerking met vzw Boembeke. Vanaf 14u staat de bar ter beschikking en is er voor de kleinsten een springkasteel. Om 14u start een wandeling en workshop. Vanaf 17u verwachten we jullie voor het aperitief en tegen 18u voor de barbecue. Meer info op www.boembeke.be.

Woensdag 5 juli 2017

DZ: Avondlijke natuurwandeling in de Maaigemhoek in Bachte-Maria-Leerne. Gids: Karel De Waele tel. 09/386.45.60 of gsm (enkel die avond) 0474/77.82.76 en Noël Deloof. Afspraak om 19u aan de ingang van het kasteel in Ooidonk. Genieten van de avondlijke geluiden en van de natuur in dit Oude-Leie-landschap, dat zo veel schilders geïnspireerd heeft. Einde omstreeks zonsondergang.

Zondag 9 juli 2017

OUD: BIG JUMP te Oudenaarde. Contact: Davy De Groote, tel 0485/62.82.26. Welkom om 14u30, sprong om 15u in de Passantenhaven, Trekweg Linkeroever Oudenaarde. Met de Big Jump willen we samen met duizenden mensen in heel Europa ijveren voor propere en levende beken, rivieren en meren om zo te tonen dat we wakker liggen van proper water, én dat we daar iets willen aan doen. Jullie steun is nodig, zorg dat je erbij bent! In samenwerking met MOW, JNM-vlard met de dank aan Stad Oudenaarde. Zie ook http://bigjump.natuurpunt.be en www.facebook.com/BigJumpOudenaarde.

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Woensdag 12 juli 2017

OUD+ PWG: Inventarisatie van de hogere planten in het Volkegembos (oude leemgroeve). Afspraak om 19u aan de kerk van Volkegem (De La Kethulleplein). Gids: Henk Coudenys, tel 09/386.97.11 of coudenys.henk@belgacom.net Meebrengen: stevig schoeisel of laarzen, eventueel loep en plantengids. Einde omstreeks 21u30.

Zaterdag 8 juli 2017

VA+ IWG: Op zoek naar libellen in het Paddenbroek te Berchem. Gids: Norbert Desmet, tel. 0494/65.33.91. Samenkomst om 13u45 aan de kerk van Berchem of om 14u aan parking Paddenbroek, Paddenstraat te Berchem. Op zoek naar de gewone libellensoorten, met initiatie in het determineren van deze sierlijke beestjes. Facultatief, afhankelijk van de resterende tijd bezoeken we ook de Centrale te Ruien met veel kans op vuurlibel en gaffelwaterjuffer e.a. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen nuttig bij regenweer, loep en libellengids is nuttig maar niet noodzakelijk. **Let op: activiteit gaat niet door bij regenweer.**

Zondag 16 juli 2017

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Woensdag 19 juli 2017

OUD: Avondwandeling langs de Oude Scheldemeanders van Elsegem en Kerkhove. Gids: Paul Cardon, tel. 055/31.19.92 (enkel de dag van de wandeling 0474/39.02.77). Afspraak om 19u op de parking van Domein de Ghellinck, Kortrijkstraat 74 te Wortegem-Petegem (Elsegem). Tijdens de wandeling maken we kennis met de oever- en waterplanten in de Oude Schelde armen, waar ook libellen actief zijn. Meebrengen: goede stapschoenen. Einde omstreeks 22u.

Zondag 23 juli 2017

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

Woensdag 26 juli 2017

DZ: Avondlijke natuurwandeling in de Vondelbeekvallei in Wontergem. Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60 of gsm (enkel die avond) 0474/77.82.76. Afspraak om 19u aan de kerk van Wontergem. Genieten van de avondlijke geluiden en van de natuur in dit rijke valleigebied. Einde omstreeks zonsondergang.

Zaterdag 29 juli 2017

KBE: Werkdag Bos t'Ename. Contactpersoon: Pieter Blondé: 0488/36.22.79 pieterblonde@hotmail.com en Guido Tack 0474/90.02.30 guido.tack1@telenet.be Elke laatste zaterdag van de maand wordt er gewerkt in Bos t'Ename, van hakhout afzetten tot hooien. Samenkomst aan de loods, Boskant 56 te Oudenaarde. Aanvang om 9u en/of 13u30. Meebrengen: goed schoeisel of laarzen en werkhandschoenen.

DZ: Samen werken in en voor de natuur. Elke laatste zaterdag van de maand werken we in een van onze natuurgebieden. Iedereen is welkom om een handje toe te steken. Meld je aan via koen@natuurpuntdeinzezulte.be Je krijgt dan telkens een bericht om te weten waar we aan de slag gaan en wat het werk inhoudt. We zorgen voor een drankje en een hapje.

Zondag 30 juli 2017

HRZ: Kriebelbeestjes in de Poel. Een voormiddag voor de kinderen. Begeleider: Frederik Dierickx. Verzamelen om 9u30u aan de Oude Steenbakkerij, Kauwstraat, Sint-Lievens-Esse. Einde omstreeks 12u30. Meer info: www.natuurpuntherzele.be.

ZV: Zomerseizoen voor de Boembekemolen. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Geopend van 14u tot 18u. Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

ZV: Familiewandeling: thema dagvlinders. Info: An De Schrijver, tel. 0484/77.72.44. Om 14u start een familiewandeling rond dagvlinders. Einde omstreeks 16u. Afspraak aan de Boembekemolen, Boembeke 18, 9660 Brakel.

De wasbeer al dan niet op een waslijst

Koen Van Den Berge, INBO

Op zondagochtend 22 februari jl. vond Herman Haustraete, op aangeven van een vriend, een dode wasbeer als vers verkeersslachtoffer op de N42 ter hoogte van Grotenberge (Zottegem). Het INBO werd verwittigd en ging het dier ophalen voor nader onderzoek.

Wasberen zijn uitheemse roofdieren die hun natuurlijk verspreidingsgebied hebben in Noord-Amerika. Pelsdierkwekers haalden de soort reeds begin vorige eeuw naar Europa, vooral in Duitsland en de voormalige Sovjet-Unie. Maar ook Amerikaanse soldaten, in Europa gelegerd, brachten wasberen als mascotte mee tot in onze contreien, zoals in Noord-Frankrijk. In recentere jaren werden wasberen ook her en der door liefhebbers van exotische dieren gehouden en gekweekt. Ontsnapte of losgelaten dieren vinden het hier best naar hun zin, en kunnen zonder probleem overleven en zich voortplanten.

In Vlaanderen worden al sinds enkele decennia af en toe wasberen in het wild gesignaleerd, de eerste geregistreerde melding dateert van 1986. Met de intrede van cameravallen (die automatisch foto's of filmbeelden maken bij passage van een dier) minder dan tien jaar geleden hangen de Vlaamse tuinen en natuurgebieden inmiddels stilaan vol van dergelijke verklikkertoestellen. Het kon dan ook niet lang uitblijven of 'de eerste' wasbeer op vrije voeten ging de lokale en zelfs nationale perswereld rond. Maar ook verkeersslachtoffers blijven gegeerd nieuws.

Sinds enkele jaren wordt steeds nadrukkelijker aandacht gevraagd voor de problematiek van exotische soorten die zich snel en 'overrompelend' (invasief) kunnen verspreiden buiten hun natuurlijk areaal. Dergelijke exoten, zowel dieren als planten en schimmels, kunnen een ernstige bedreiging vormen voor het voortbestaan van inheemse soorten, of kunnen soms grote economische schade veroorzaken aan o.m. landbouwculturen. De schade van Chinese wolhandkrabben bv. aan de riviervisserij (zie ook het artikel over exoten op p. 18) is aanzienlijk: ze eten het aas op en vernielen visnetten en fuiken. Dat ze gretig vissen en andere prooidieren oppeuzelen is al een ecologisch pijnpunt op zich, maar dat ze ook eieren en larven van vissen lusten, maakt dat ze voor grote vissoorten evenwel een ernstige bedreiging vormen. Met hun holen ondergraven ze bovendien de stabiliteit van dijken en oevers. In Vlaanderen heeft de 'wilde' wasbeer nog maar nauwelijks vaste voet aan de grond gekregen – in tegenstelling tot bv. delen van Noord-Frankrijk, Duitsland, en ook onze Ardennen. Omdat voorkomen nog steeds beter is dan genezen, worden alle meldingen van wasberen in Vlaanderen nauwlettend door het INBO en het ANB opgevolgd. Ook is er de laatste jaren nogal wat nationaal en Europees wet- en regelgevend werk verricht daaromtrent. Behalve de klassieke 'Rode lijsten' – waarmee natuurbeschermers de alarmbel kunnen luiden als soorten dreigen uit te sterven – zijn er recentelijk ook nog de 'positieflijst' en de 'zwarte lijst' bijgekomen. De Belgische positieflijst somt de zoogdieren op die door particulieren mogen gehouden worden – en daar staat de wasbeer niet bij. Meer zelfs: de soort staat sinds vorig jaar

Biologische groententeelt

Ourobouros.be

Flexibele groentenmanden

zelfs op de ‘zwarte lijst’, dit is strengste categorie (naast een ‘bewakingslijst’ en een ‘alarmlijst’) binnen de Europese Verordening ‘exoten’. Hiervoor geldt (behoudens specifieke uitzonderingen en overgangsmaatregelen) een verplichte verwijdering uit de natuur – naast het verbod de soort te houden of te verhandelen.

Het toeval – of net niet – trof dat in de week voorafgaand aan de doodvondst op de N42, de kinderen Imke en Laure van de familie Goeteyn in de Zottegemse deelgemeente Sint-Goriks-Oudenhove op een speeltuig in de tuin een slapende wasbeer aantroffen. Het dier stoorde zich nauwelijks aan zijn ontdekker die rustig een aantal foto’s kon nemen, en verdween in de avond met de stille trom. De autopsie op het verkeersslachtoffer laat heel sterk vermoeden dat het om hetzelfde dier ging, op basis van een (ongewone) kale huidvlek op de stuit die ook op enkele foto’s van het slapende en ‘opgerolde’ dier net te ontwaren valt. Ging het om een ‘wild’ dier, of een recent ontsnapt exemplaar? Een autopsie kan hier niet zelden meer licht op werpen, maar laat niet steeds toe uitsluitsel te geven. Deze wasbeer, een fors mannetje van ruim 8 kg, heeft zich op enkele dagen tijd ‘in vogelvlucht’ bijna 5 km verplaatst, en was dus (nog) niet lokaal gevestigd in een eigen territorium. Territoria van mannelijke wasberen zijn immers ‘slechts’ 200 hectare (2 km²) groot. Dit zou dus eerder wijzen op een ‘losgeslagen’ dier, zoals na een recente ontsnapping. Maar in een (re)kolonisatiefase – waarin nog maar heel weinig soortgenoten ergens aanwezig zijn – kunnen precies roofdiermannetjes zich als ‘floating male’ gedragen en over ruime afstanden gaan zwerven, op zoek naar wijfjes. En februari is precies de paartijd.

Het was een behoorlijk oud dier, te oordelen naar het zeer sterk gesleten gebit. Tegelijk waren er meerdere tekenen van een veeleer ongezonde toestand, zoals een vergrote pancreas en milt, gezwollen lever en een ontstoken nier. Was het slapende dier in tuin daarom ook niet zo direct geneigd te vluchten? Duiden de opvallende gebitsslijtage en gezondheidstoestand eerder op het langdurig nuttigen van niet-optimale voeding – eerder in gevangenschap dus? De

wasbeer (cameraval)

teennagels vertoonden geen abnormale slijtage, zoals bij huisvesting van gevangen dieren soms wel het geval kan zijn – maar ook niet hoéft te zijn. Op het moment dat de wasbeer verongelukte was de maag barstensvol, bijna volledig met keukenafval waaronder een massa vellen van een gekookte (varkens)tong en stukjes hesp. Maaginhouden met wilde prooien (zoals libellenlarven, salamanders of woelmuizen) duiden op een goed in de natuur ingeburgerd dier, maar ook wilde exemplaren aarzelen niet om keukenafval te eten als ze daartoe de kans krijgen. Tussen alle keukenafval bevond zich ook nog een ondersnavel van een merel en één merelpluimpje, wat veeleer afkomstig lijkt te zijn van bv. een compleet platgereden merel dan van een zelf gevangen prooi.

Het blijft dus, in dit geval, moeilijk om uitsluitsel te geven over de status van deze wasbeer – recent ontsnapt of sinds lang wildlevend. Verschillende beoordelingscriteria – zoals bv. slijtage van de teennagels of maaginhoud – werken immers slechts in één richting met zekerheid, terwijl ze in de andere richting onbeslist blijven. Maar door verschillende meldingen, over de jaren heen, met elkaar te confronteren, hopen we een steeds meer gedocumenteerd beeld van de verspreiding en de status van de wasbeer in Vlaanderen te kunnen geven.

Meer lezen over ‘speciallekes’ onder de roofdieren: zie ‘Marternieuws’ van het INBO (google).

BOOMKWEKERIJ DE BOCK

Wij zijn specialisten in

Sierheesters, Rozen, Bamboes,Vaste planten,

Coniferen, Sierbomen, Haagplanten, Fruitbomen

Pelikaanstraat 89, 9700 Oudenaarde - Nederename

Tel: 055/30.24.80 (bedrijf)

Fax. 055/31.35.83

TUINAANLEG EN -ONDERHOUD

alle snoeiwerken

ook verlagen van bomen

MICHAEL BEKAERT

Ganzendam 9 - 9890 Vurste

Tel: 0497/43.01.79

Het landschap (re)wild of getemd?

Rik Desmet

Een vaak terugkerende discussie in het natuurbehoud is die tussen de aanhangers van het behoud van de oude cultuurlandschappen zoals heiden en hooilanden,… met hun hoge biodiversiteit en anderzijds de voorstanders van de nieuwe natuur als resultaat van natuurontwikkeling.
Ook in de boeken 'Dit is mijn hof' (Chris de Stoop) en 'In de Putten' (Dirk Draulans) komen die twee visies over natuur aan bod.

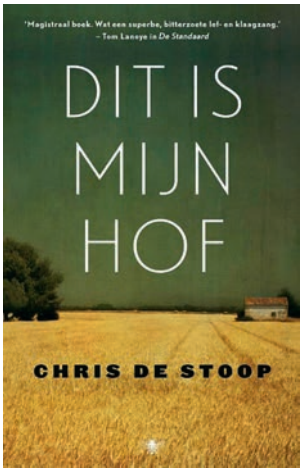

Zo betreurt De Stoop de teloorgang van de oude 'boerennatuur'. Draulans verdedigt de natuurontwikkeling, al gaan de twee boeken uiteraard ook over veel meer dan dat, de ontembare grondhonger van de Antwerpse haven bijvoorbeeld.

In het januarinummer 2017 van het tijdschrift De Levende Natuur staat een degelijk artikel ('Rewilding, landschap en identiteit' door filosoof M.AM Drenthen) over deze conflicten rond nieuwe natuur.
Natuurbescherming is de laatste jaren vooral gericht op het beschermen van plant- en diersoorten en natuurgebieden tegen de gevolgen van verstedelijking, intensieve landbouw, industrialisatie…
Een uitdaging vormt de landvlucht in Oost- en Zuid-Europa waardoor cultuurlandschappen die vaak door hard labeur van ontelbare generaties ontstaan zijn, verwaarloosd worden. Jaarlijks zie ik bijvoorbeeld die gevolgen in de Spaanse Pyreneeën waar het oude cultuurlandschap ingenomen wordt door de prachtig bloeiende egelbrem.
Enerzijds komen door deze ontwikkelingen, mede geholpen door een verbeterde bescherming, grotere soorten zoals bever en wolf terug, wat vaak dan ook weer aanleiding geeft tot hoogoplaaiende discussies. Anderzijds gaan ze ten koste van een soortenrijkdom die net het gevolg was van het traditioneel grondgebruik, denk bij ons maar aan de zogenaamde stakkers van de akkers: gorzen, veldleeuwerik, patrijs…

In het artikel wordt de treffende term 'landschapspijn' gebruikt voor het gevoel van verlies dat mensen ervaren als gevolg van de snelle veranderingen van hun landschap zoals vaak terugkerend in het boek van De Stoop. Ook velen onder ons ondervinden ongetwijfeld vaak die landschapspijn als we door onze streek rijden…
Door de globalisering verliezen landschappen hun eigenheid en met het oude landschap verdwijnt niet alleen de biodiversiteit maar ook de eeuwenoude manier van leven met en in dat landschap. Landschap gaat zo ook over identiteit, geschiedenis geschreven in dat landschap.
De Stoop zoekt de oorzaak van die teloorgang in de nieuwe natuur maar het is de intensivering van de gebruiker van het landschap, de landbouw zelf, die de echte oorzaak is.

De vroegere boeren wilden wel maar hadden niet de middelen om de natuur volledig te temmen. Die middelen zijn er nu wel waardoor er geen samenspel meer is tussen natuur en mens maar waar de mens alles controleert.

Volgend citaat uit het artikel kan nuttig zijn in discussies met en over de landbouw: "De ironie van de huidige situatie is dat velen de schamele resten van de kaalslag door de landbouw tot natuur hebben verheven en de veroorzaker van het leed nu als producent van natuur wordt gezien".
Aangezien het economisch nut van de oude agrarische landschappen weggevallen is, is hun verdwijnen onvermijdelijk, tenzij (natuur)organisaties ze, met inzet van veel middelen, blijven onderhouden (of landbouwers tegen forse vergoeding landschapsverzorgers worden?) waardoor het eigenlijk museumstukken worden.
Vandaar dat sommigen dan ook van mening zijn dat we moeten stoppen met het intensief beheren - beheersen van het oude landschap. In de plaats daarvan moeten we zorgen voor een wildere natuur – rewilding - die op eigen benen kan staan, met natuurlijke processen die volgens hen leiden tot een rijkere natuur, al bestaat ook daar onder ecologen veel discussie over.

Inderdaad zijn tegenwoordig veel mensen gefascineerd door een wilde natuur. Boeken,

natuurdocumentaires (Planet Earth…) en films die zich in de zogenaamde ongerepte wildernis afspelen (De Nieuwe Wildernis, The Revenant) zijn dan ook razend populair en worden bekeken door mensen die misschien voor het overige nauwelijks buiten komen en zichzelf overladen met allerlei snufjes. Zelfs reclames van diverse automerken spelen schaamteloos in op deze aantrekkingskracht van de wilde natuur, dan wel voorzien van alle hedendaags overdadig comfort….

Kijken de 'landschapsbeschermers' naar de geschiedenis van (de invloed van) de mens, dan kijken rewilders eerder naar de geschiedenis van het landschap van vóór de komst van de mens en zijn bijhorende impact op de natuur.
De schrijver van het artikel wijst hier dan ook op de verschillende waarden die de twee strekkingen nastreven.
Verdedigers van het oude cultuurlandschap stellen de mens centraal (antropocentrisch). Ze hechten belang aan traditie, regionale identiteit, historische waarde van het landschap. Natuurontwikkelaars koesteren net niet-antropocentrische waarden zoals biodiversiteit, ecologische geloofwaardigheid, onverstoordheid.

Het conflict tussen de 'rewilders' en traditionele landschapsbeschermers komt regelmatig naar boven, denk maar aan de discussies rond de Hedwigepolder, everzwijnen, bevers, wolven…
Daarbij staat natuurbescherming ook tegenover de landbouw maar zullen allicht vooral de rewilders met de meeste tegenstand vanuit die hoek te maken krijgen omdat landbouwers toch nog een grotere binding hebben met het oude cultuurlandschap of, ongetwijfeld verdwijnend met deze generatie, met hun herinneringen aan dit ondertussen verdwenen landschap.

De auteur besluit dat "er een zekere waarde in de hedendaagse fascinatie voor wildheid schuilt. (…) Van oudsher bestond er een verband tussen de natuurbeweging en de zoektocht naar een goed en waardevol leven, een inzet die de moderne natuurbescherming met haar nadruk op termen als biodiversiteit en ecosysteemdiensten langzaam is kwijtgeraakt. (…) Rewilding en het hedendaagse verlangen naar wildheid bieden de natuurbeweging de kans om weer contact te maken met haar morele wortels en zicht te ontwikkelen tot een bredere maatschappelijke beweging".

Veldleeuwerik, deel 2

Norbert Desmet

Zoals beloofd volgen we de veldleeuwerik bij ons op als 'onze' vogel van het jaar. De soort was ooit algemeen en vermindert snel zoals in vorige Meander uitgelegd. Ondertussen volgen de leeuweriken nog steeds het ritme van de seizoenen: deze winter vonden we mooie aantallen terug op verschillende plaatsen in ons werkingsgebied. Het moet gezegd: de waarnemers waren alert! Mogelijks tot begin november zijn er nog trekkers: op 6 november nog 43 zuidwaarts te Machelen

(ECO). In november en december zien we in de akkergebieden vogels 'ter plaatse', soms met meer dan 100 (Wannegem: 230 midden november GCO, Heurne kouter: 120 op 1 dec. DVE, en dan St. Denijs-Boekel, 100+100+80 op 4 dec (LNE). Ook in Roborst, Berchem, Heilsbroek, Schorisse, Wortegem en rond Ronse worden groepen gemeld. Telkens gaat het hier om grotere koutergebieden, waar het steeds moeilijk tellen blijft omdat ze nu eenmaal graag op de grond zitten en daar vrijwel onzichtbaar zijn. Behalve… op 24 dec. gaan 140 leeuweriken op de vleugels door een overvliegende slechtvalk (DVE), terwijl het totale aantal daar aan de rand van de grote Henegouwse kouter op 234 ingebracht is. Dat is veel, want op meerdere andere plaatsen zijn eind december de grote groepen gereduceerd tot bv. 45 in Wannegem, 70 op de Franskouter te St-Denijs Boekel en 47 in Munkzwalm. Opmerkelijk is een groep van 60 en van 20 die zich ophouden in die periode op velden met dorsmaïs in Kluisbergen. Daar blijven in tegenstelling tot de dode akkers van snij/hakselmaïs veel plantenresten liggen: een (zeer tijdelijk weliswaar) nieuw voedselgebied?

Midden januari laat de aantallen weer wat stijgen, mogelijks met wat noordelijke vogels onder invloed van de koude? Zo op 15/1 weer 110 + 50 in Mater (LVDL) en op 19/1 100 in Ronse (XTE). De winter zet zich gelukkig maar matig door met wat vriesdagen. Dat deert de veldleeuweriken veel minder dan sneeuw, gelukkig. En de terugtrek komt dan ook rap in zicht: op waarnemingen.be kan je ook bij de soort intikken op trekrichting NO en dan zien we daar wat trekkende vogels. Veel sterker is daarbij het verhaal van de ringers waar in dezelfde periode grote verschuivingen gemeld worden met ringvangsten in grote aantallen of plots vele honderden die rond de ringplaats 's morgens opduiken. Het is ook niet te verwonderen dat die trek ons wat ontsnapt, want dat gebeurt grotendeels 's nachts.
Wat dan wel opvalt en ook in vorige Meander gevraagd werd, is de melding van de eerste zang. En de koplopers zijn Dirk Verroken en Jurgen Dewolf op 14 februari, respectievelijk te Ronse en te St-Lievens Houtem, gevolgd op 16 februari door Kris De Wit in Petegem-Schelde en door Jacques Vanheuverswyn in Huise. De lente komt eventjes in zicht!

Nu wordt het uitkijken naar de vestiging van die broedvogels, de aantallen in 2017 en de verdeling over de kouters en de verschillende teelten: graanakkers hebben voorkeur voor de eerste nesten, daarna de voederbieten en andere bladgroenten? Alleen al voor zijn zang moeten we de baan op, toch. En… benieuwd naar meer tegen volgende Meander, met dank voor de vele winterwaarnemingen.

Het Kluisbosverhaal een jaar later

Norbert Desmet

Velen onder jullie hebben wellicht de petitie voor het behoud en tegen de verkaveling van het Kluisbos getekend, waarvoor we jullie nog steeds dankbaar zijn. We willen met deze tekst meegeven wat er intussen gaande is. Het is een moeilijk dossier met een goedgekeurde verkaveling uit 1963 en daarvan nog 17 onbebouwde percelen, gelegen in een deel van het bos dat topgebied is voor de vuursalamander. Gezien de natuurwaarde en de ligging in Habitatrichtlijngebied sedert de jaren 2000 en de recente bouw van een aantal villa's deed dit velen de wenkbrauwen fronsen eind 2015. Drie zaken brachten het dossier sinds toen in een stroomversnelling.

Dank aan Immo-kantoor foto: Robin Vanheuverswyn

- De aanvraag tot samenvoeging bij de provincie (Bestendige Deputatie) van twee kavels tegenover de ingang van het zwembad, goed zichtbaar dus en direct opvallend met de borden 'te koop' (we zijn het Immo-kantoor dankbaar!). Het dossier bevatte een bouwplan en alle details voor de bouw van een villa en kreeg groen licht bij de BD. De plaatselijke MOW/NP groep luidde de alarmbel en MOW Oudenaarde maakte een degelijk dossier. Men probeerde van officiële kant te sussen dat het 'geen aanvraag tot bouwvergunning' maar dus enkel 'een samenvoeging van percelen' was en dit zorgde voor nog meer argwaan.
- Waar rook is, is vuur dachten we, en dus werd vorig jaar een petitie gestart, die heel vlot liep, tot 12 000 handtekeningen werden verzameld. De verwachtingen werden ruimschoots ingelost. Dit

leeft dus wel degelijk bij de bevolking, bouwen in beschermd bosgebied, dat kan niet meer volgens de ondertekenaars! De informatie beheersen was een moeilijk punt tijdens de petitie. Als men al een zondebok zocht dan was het zeker niet de gemeente die steeds alle aanvragen op basis van negatief natuuradvies geweigerd had. En zoals zo dikwijls proberen eigenaars het dan op 'hoger niveau' en met de bekende trukendoos om toch een 'bouwoplossing' te vinden, wat de argwaan bij velen deed toenemen.

- Het dossier sudderde zowat met het risico weer in te dommelen tot de aanvraag van een volgende bouwvergunning. Waar we met Natuurpunt, MOW en Bos+ niet slaagden om dit dossier breed in de pers te krijgen, lukte het plots wel. Met een volle pagina in de Morgen over het dossier stak Groen-politica Elisabeth Meuleman het vuur aan de lont. En dan kwam minister Joke Schauvliege op het toneel om in overleg met de provincie en de gemeente Kluisbergen en andere diensten gebruik te maken van een nieuwe aanpak: het recent mogelijk gemaakte 'complex project'! Dit moet zorgen voor een stop op bouwen in het bos met een grondruil voor de eigenaars met andere bouwpercelen, maar ook voor een oplossing voor het zonevreemde zwembad en verschillende horecazaken.

Kunnen we nu rustig slapen? Zeker niet. Immers een 'complex dossier' verzamelt een aantal experts (provincie, gemeente, federaal, ANB…) die zich sterk maken het dossier binnen de 3 jaar vlot te krijgen. Was men plots doordrongen geraakt van het beschermingsidee voor de natuur in die laatste bouwpercelen? Dat zal wel relatief zijn want er is een aanlokkelijke lokvogel opgedoken: het recreatieoord. Even uitleggen: de gemeente probeert al een tijdje het verlieslatend zwembad van de hand te doen maar dat gaat niet, het staat 'zonevreemd' in bosgebied. Daar kan men geen boomparcours en nieuwe glijbanen door Marc Coucke of een andere koper laten aan toevoegen en is zo dus onverkoopbaar! Er zitten daar 'boven op den berg' ook nog een paar horecazaken in hetzelfde schuitje, die goede oude tijden toch… En die miskleunen van ooit maken misschien een complex dossier plots aantrekkelijker? Daar valt wat te regelen! o.a. met het wisselen van een recreatiezone op het gewestplan (tussen Kokereelstraat en Vogelzang) naar natuurgebied. Zo kunnen het zwembad en de zonevreemde andere toestanden in veiliger en vooral economisch beter water terechtkomen. Maar toen werd het dus stil, heel stil,… Zijn de zetelende instanties actief op zoek naar een duurzame oplossing met bosbehoud en een oplossing voor de perceeleigenaars, zwembad en horeca? Of heeft de minister met deze trukendoos tijd gekocht om de knelpunten verder vooruit te schuiven?

Recent werd nog immers nog eens de vinger op de tere plek van het bosbeleid in Vlaanderen gelegd in de media (o.a. DM 13/3). Men staat vanuit bepaalde politieke hoek nu eenmaal niet te springen om een oplossing te zoeken voor o.a. 12 334 ha waardevol bos dat bedreigd is, maar zou beschermd worden. Dit kan omwille van historische of biodiversiteitswaarde, maar is ooit verkeerd ingekleurd als industriezone of woongebied op het gewestplan. De recente boswijzer had die kwetsbare bossen in beeld moeten brengen, maar ligt onder vuur o.a. wegens intekenen van bomenrijen als bos. Benieuwd hoe het daar met onze Kluisbosverkaveling (en andere regionale bossen) zou staan…

En toch, na Essers zijn we wel degelijk waakzaam en nog meer door een recent artikel in de Morgen van 21 februari 2017. In Limburg is er ook een vastgelopen dossier, de Noord-Zuid verbinding die door Europees beschermd natuur gebied wil ploegen. Daar ook komt het 'complex project' boven water. Maar… de Vlaamse regering maakt werk van een aanpassing van het decreet complexe projecten. Als dat lukt zal niet meer de regering, maar het Vlaams parlement beslissen over dat soort projecten met een groot maatschappelijk belang. Daardoor wordt zowel de klagende burger als de Raad van State buitenspel gezet omdat het Grondwettelijk Hof zich daar moet over uitspreken… en dat gaat daar zeer traag. De kans dat de werken/besluiten de beslissing dan al voorafgaan is heel reëel en dat vinden een aantal politiekers en ook milieurechtspecialisten heel glad ijs. Officieel klinkt het van overheidswege "dat er van een uitholling van de democratie of het buitenspel zetten van de burger geen sprake is". Wordt vervolgd.

P.V.S.
electronic developments
ELEKTRONICA
-ontwerp -productie -consulting
Alle info: info@pvsed.com of tel.055/49.60.12
na afspraak: Neerstraat 28, Nederzwalm
+ ZAKLAMPEN
merk FENIX
Volledige gamma op: www.fenix-nederland.nl

De Mediawatcher

Boterham met choco als anticonceptie

Eekhoorns worden soms ingezet om reclame te maken voor hazelnootchoco. Dat keert zich nu tegen hen. In Engeland willen ze de grijze eekhoorn die er de inheemse rode eekhoorn verdrijft te lijf gaan met Nutella. Daarin wordt een voorbehoedsmiddel gedaan en geplaatst in kooien waaraan enkel de grijze eekhoorn kan.
(radio 1, Nieuwe feiten, 28-02-2017)

Wetenschappers FAVV verdedigen distelbestrijdingsplicht

Bruin zandoogje op distel foto: Gilbert De Ghesquière

Er is een Koninklijk Besluit in de maak dat de verplichte distelbestrijding wil reduceren tot enkel de akkerdistel en enkel op landbouwpercelen en een bufferzone van 50 meter daarrond. Distelbestrijding is een prikkelbare kwestie want natuurbeschermers vinden het niet meer van deze tijd terwijl landbouwers als de dood zijn voor distelzaden die overwaaien naar hun percelen. Het wetenschappelijk comité van het Voedselagentschap boog zich over het ontwerp-KB en blijft jammer genoeg voorstander van een wettelijk verplichte bestrijding van niet één maar vier distelsoorten, en dat op het gehele grondgebied. De enige uitzondering die ze maken is voor de kale jonker wanneer die in natuurgebieden met wetenschappelijke waarde of in natuurreservaten voorkomt.
(Vilt Nieuwsbrief, 13.02.2017)

Meer tellers maar minder vogels tijdens 'Het Grote Vogelweekend'

Met 22 950 tellers werd dit jaar een record gevestigd tijdens Het Grote Vogelweekend van Natuurpunt. Met gemiddeld 27 vogels per tuin waren de Vlaamse tuinen leger dan ooit. De huismus, de merel en de kauw vormen de top 3. Soorten als de keep en sijs ontbraken maar er waren ook historisch lage cijfers voor soorten die andere jaren massaal in een gemiddelde Vlaamse tuin te vinden zijn, zoals koolmees, pimpelmees, Turkse tortel, heggenmus en groenling. Een van de redenen daarvoor is het barslechte broedseizoen in het kletsnatte voorjaar 2016. Bij enkele andere soorten lijken de getelde aantallen de laatste paar jaren vrij stabiel: huismus, roodborst, kauw, houtduif en ekster. De enige soort die het dit jaar relatief beter doet is de groene specht. Vergeleken met 10 jaar geleden is hun aanwezigheid in de Vlaamse tuinen ongeveer verdubbeld.
(Natuurpuntbericht, 30.01.2017)

Nieuwe Rode Lijst Vlaamse broedvogels

In Natuur.oriolus, het ornithologisch tijdschrift van Natuurpunt verscheen een nieuwe rode lijst van de Vlaamse broedvogels op basis van een studie van het INBO en Natuurpunt.
Op basis van een evaluatie van 161 Vlaamse broedvogelsoorten blijkt dat 38% 'ernstig bedreigd', 'bedreigd' of 'kwetsbaar' is. Minder dan de helft van de soorten wordt momenteel als niet in gevaar beschouwd. Vooral vogels van kust- en landbouwgebieden hebben het moeilijk.
In Vlaanderen worden 6 soorten die hier ooit voorkwamen inmiddels als uitgestorven beschouwd. Dit betekent dat ze hier al minstens 10 jaar niet meer tot broeden komen. De soort die het meest recent verdween, is de klapekster (laatste broedgeval in 2000).
Van strandplevier, draaihals, kuifleeuwerik, paapje en tapuit zijn er maar een handvol broedpaartjes meer. Er zijn enkele tot recent nog algemene soorten zoals zomertortel, ringmus en grauwe gors, die zo snel in aantal afnemen, dat het waarschijnlijk wordt dat ze binnenkort volledig zullen verdwijnen in Vlaanderen.
In veel gevallen is er een duidelijk verband tussen de afname van vogelsoorten en het verdwijnen van geschikte broedhabitat. Een voorbeeld daarvan zijn de broedvogels van dynamische kustgebieden. Daarnaast bevestigt de nieuwe Rode Lijst een trend die al langer gekend is: heel wat typische vogels van landbouwgebieden gaan snel in aantal achteruit.

www.ferynjan.be info@ferynjan.be
JAN FERYN BVBA milieuconsulent

Vooral soorten die gebonden zijn aan vochtige, extensief beheerde graslanden kunnen zich nog moeilijk handhaven. Gekende weidevogelsoorten zoals grutto, wulp en kievit worden nu voor het eerst op de Rode Lijst als 'bedreigd' of 'kwetsbaar' gecatalogeerd..
Bij bosvogels is het algemene beeld positiever met ongeveer 26% van de soorten die 'in gevaar' zijn.
Het minst bedreigd zijn soorten die geen al te hoge eisen stellen aan hun omgeving. Het gaat meestal om soorten die zich gemakkelijk aanpassen aan menselijke aanwezigheid zoals winterkoning, merel en ekster. Maar ook enkele soorten van kwetsbare habitats vertoonden in de voorbije tien jaar een opvallend positieve trend zoals de boomleeuwerik, roodborsttapuit, rietzanger, blauwborst en nachtzwaluw. Voor een duurzaam populatieherstel van een soort op grotere schaal berust de hoop vooral op specifieke soortbeschermingsprogramma's.

6000 euro boete wegens illegaal uitzetten van fazanten

Begin februari 2016 vernietigde de Raad van State, op initiatief van Vogelbescherming Vlaanderen, de uitzonderingsgrond om nog legaal fazanten te kunnen uitzetten. De strafrechter in Gent veroordeelde begin 2017 een jager en een bijzondere veldwachter uit Aalter voor het illegaal uitzetten van fazanten tot een boete van 6000 euro. Vogelbescherming Vlaanderen kreeg 1900 euro schadevergoeding.
(Vilt Nieuwsbrief, 19.01.2017)

Goed nieuws (1)

De natuurprojecten van Natuurpunt groeiden in 2016 aan met niet minder dan 846 hectare. Er werd voor 586 hectare aangekocht en 260 hectare werd in natuurbeheer genomen. In 2016 rondde Natuurpunt ook de kaap van 100 000 leden!

Goed nieuws (2)

2016 was in aantallen een succesjaar voor de kerkuil. Met 161 broedkoppels kende Oost-Vlaanderen een toename van bijna 1/3 meer broedgevallen dan in 2015.
(kerkuilenwerkgoep)

Leuke site

Het ringen van vogels levert mooie resultaten op. Om dat te zien moet je maar eens een kijkje nemen op de site http://odnature.naturalsciences.be/bebirds/nl/ring-recoveries. Je kan een soort kiezen en dan zie je naar waar onze geringde vogels vlogen en waar ze vandaan kwamen.

Moordend verkeer

In 2016 sneuvelden weer 10,9 miljoen dieren op onze wegen. De trieste top 3 wordt gevormd door pad egel en vos. Nieuwkomer in de top 10 is de eekhoorn op plaats 8.
(project dieren onder de wielen)

Wolvennieuws

Van de 20 meldingen van wolven in Wallonië (sinds oktober 2016) kunnen er met grote waarschijnlijkheid 4 worden geverifieerd. De vier gevallen werden waargenomen op het Plateau des Tailles en het Massief van Sint-Hubert (provincie Luxemburg). In Nederland werd een wolf doodgereden
(De Morgen, 08.03.2017 en Nature Today, 03.03.2017)

Ons grondwater zit in de put…

Het lijkt ongelofelijk na de kletsnatte weken van begin maart maar als het op water aankomt, is er eigenlijk in Vlaanderen een ernstig watertekort.
De helft van ons drinkwater komt uit grondwater. Een waterhoudende laag wordt een aquifer genoemd. Voor onze streek is de sokkelaquifer belangrijk, deze zit op grote diepte, tot meer dan 100 meter. Het is een zandlaag die zich bevindt boven de harde, honderden miljoenen jaren oude gesteenten die hier wel diep onder de grond zitten maar in onze Ardennen aan de oppervlakte komen.
Deze waterlaag is overgeëxploiteerd, voornamelijk door waterwinning door de industrie. Het 'toppunt' van deze overexploitatie ligt ten hoogte van Waregem maar waaiert uit richting Deinze, Oudenaarde…
Vlaanderen koos daarom voor een drastische beperking van de vergunningen om deze waterlaag te beschermen.
(lezing Kristine Walraevens, dienst geologie, Gent)

BEATRIJS
boeken, boeken & boeken
www.beatrijs.be
BOEKHANDEL BEATRIJS
Nederstraat 42 - Hoogstraat 37
9700 Oudenaarde
Tel: 055/31.44.77, Fax: 055/30.03.45
www.beatrijs.be, bestel@beatrijs.be

Jan FRANCOIS
Landmeter-expert
Gentse Steenweg 138
9620 Zottegem
09/361 03 00
jan.francois@telenet.be
www.aardbol.be

To meat or not to meat, that is question

Rik Desmet

Sorry voor diegenen die een moord zouden begaan (hebben) voor hun dagelijkse portie malse biefstuk maar het vlees haalde de laatste weken weer regelmatig het nieuws.

In de reeks '2030 is nu' onderzocht de krant De Standaard dit jaar welke maatregelen genomen moeten worden, willen we de klimaatdoelstellingen van 2030 halen. Na het thema luchtvervuiling kwam de landbouw aan bod. De conclusie was daarbij dat we minder vlees en ander vlees moeten eten, onder andere door de eindigheid van technologische verbeteringen die de veehouderij kan doorvoeren om de uitstoot van broeikasgassen terug te schroeven. Anderzijds wordt benadrukt dat de klimaatimpact van rundvlees ruim vier keer hoger ligt dan die van varkensvlees en bijna zeven keer zo hoog als die van kippenvlees.

© Pjotr Hubin

Uit 'Veto' onafhankelijk Leuvens studentenblad

Boerenorganisaties reageerden verbolgen op de voorpaginatitel 'Red het klimaat, eet geen biefstuk' en ook de Belgische vleesindustrie, federaal landbouwminister Willy Borsus en de BBL reageerden.
Een dalend vleesverbruik kan de vleessector die het economisch moeilijk heeft wel missen.
De sector profiteert niet van de conjunctuurverbetering zoals andere sectoren. De vleesprijzen dalen al sinds begin vorig jaar en in 2017 zet de dalende trend zich voorlopig voort. Er is weinig perspectief op beterschap de komende maanden want het rundvleesaanbod overstijgt de dalende vraag, de zelfvoorzieningsgraad voor rundvlees schommelt in België rond 140 procent terwijl de vleesconsumptie al enkele jaren daalt.
Daardoor pleit de Boerenbond onder andere voor een zogenaamde warme sanering met een stopperspremie. Verder wil Boerenbond de export van rundvlees aanzwengelen, de vleesconsumptie in eigen land stimuleren en daarbij kunnen ze artikels zoals in de Standaard best missen. (Vilt Nieuwsbrieven 09-02, 22-02 en 27-02-2017)

Direct daarna ging de jaarlijkse actie 'dagen zonder vlees' van start en ook daar kwamen vanuit diverse hoeken weer reacties op.
De met voorsprong belachelijkste reactie gaat zonder enige twijfel naar Hendrik Vandamme, voorzitter van het ABS, het Algemeen Boeren Syndicaat.
In een opiniestuk in De Morgen (02-03-2017) trok die van leer tegen de actie '40 dagen zonder vlees'. Eerst en vooral schildert hij de tegenstanders van vleesconsumptie af als wereldvreemde stadshippies maar vooral schijnt deze voorzitter nog te dromen van (wit-blauw) rundvee dat vrolijk ronddartelt in bloemrijke weilanden om dan - na een rijk en voldaan leven – te eindigen op ons bord. Het beetje extra voeder dat deze beesten krijgen zou dan net komen van het overschot aan soja die ingevoerd wordt voor de productie van de tofu voor de vegetariërs…!

Toch even op internet aan een 'feitencheck' gedaan. In 2014 voerde België 193 000 ton sojabonen in, waarvan 12 000 ton gebruikt werd door de voedingsindustrie (dus niet alleen tofu…), en 75 000 ton sojaolie waarvan 13 000 ton bestemd voor de voedingsindustrie. Deze cijfers komen van het Departement Landbouw en Visserij, je zou verwachten van een ABS voorzitter dat hij die ook kent. Volgens dezelfde bron bedroeg in 2014 het aantal runderen in de vleessector 1,3 miljoen. Als die moeten bijgevoederd worden met de rest van de tofu….

Volgens Vandamme is onze veehouderij "circulair en duurzaam" wat dus zou inhouden dat het vee in Vlaanderen met producten van ter plaatse gevoederd wordt. Daarbij "ruimt de veehouderij de reststromen van de dagelijkse humane voedselproductie in al zijn vormen op". Bovendien zouden "tofu-adepten de veehouders dankbaar moeten zijn voor het opruimen van hun ecologische troep". In een Vilt Nieuwsbrief van 03-11-2014 staat volgende zin: "De zoogkoeien en het jongvee genieten in regel weidegang. De stieren en vrouwelijke dieren die vetgemest worden, blijven op stal. Daar krijgen ze een rantsoen waarin het aandeel krachtvoeder stelselmatig opgedreven wordt naarmate ze hun slachtgewicht naderen". Dus geen dartele dikbillen in de weide…
Bedoelde voorzitter gaat ook volledig voorbij aan de impact van de industriële (circulaire…) veeteelt op onze natuur. Om die invloed te illustreren komen in andere artikels in dit nummer de akkervogels op de rode lijst (zie p. 30) en de ammoniakdepositie aan bod (zie hiernaast op p. 33).

Geef mij dan maar de kolderieke reactie van Hugo Matthyssen in dezelfde krant (04-03-2017). Hugo Matthyssen maakte ooit furore met het programma 'Het Leugenpaleis'.

Moet er nog ammoniak zijn?

Rik Desmet

Ammoniak (NH_3) is een gas dat leidt tot fijn stof, verzurende neerslag en vermesting. Bovendien draagt het bij tot het uitspoelen van nitraat naar het oppervlakte- en grondwater.
In Vlaanderen is de land- en tuinbouw, vooral de veeteelt, voor meer dan 90% verantwoordelijk voor de uitstoot van ammoniak.
Op 17 plaatsen in Vlaanderen meet de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) de NH_3 concentratie. Deze meetplaatsen bevinden zich in of nabij natuurgebieden.

Omdat ammoniak zich dicht bij de bron afzet en een belangrijke invloed uitoefent op (half)natuurlijke ecosystemen is het belangrijk een goed beeld te krijgen van de NH_3 concentraties. Voor het realiseren van de zogenaamde 'gunstige staat van instandhouding' moeten de gevolgen van de stikstof deposities verminderd worden. Onder meer om een beter inzicht te krijgen in de ammoniakconcentraties in Natura 2000-gebieden werden er in de periode juni 2015 -juni 2016 verspreid in Vlaanderen 106 tijdelijke meetplaatsen geïnstalleerd.
Voor onze regio was dat in Ronse (Muziekbos), Oudenaarde (bos t'Ename) en Deinze (Vallei van de Zeverenbeek).

In de gemeten periode bedroeg de gemiddelde concentratie 3,3 µg/m³. Meer dan de helft van de plaatsen voldeed aan het kritisch niveau ter bescherming van hogere planten. De hoogste jaargemiddelden werden, niet toevallig, gevonden in West-Vlaanderen (5,1 µg/m³), de laagste in het zuiden van Oost-Vlaanderen, Vlaams Brabant en Limburg.
Jammer genoeg scoorde ook het meetpunt in de Blekerij met 6,2 µg/m³ zeer hoog!
De waarden liggen lager in de winter, hoger in de zomer maar het hoogst in het voorjaar, bij het uitrijden van de mest.

(bron: Tijdelijk meetnet ammoniak in Natura 2000-gebieden, tussentijds rapport van de VMM, 2017)

Gezinsfeest in De Kaaihoeve op de Dag van de Biodiversiteit

21 mei 2017 van 13u30 tot 18u30

Kom op 21 mei mee genieten van biodiversiteit tijdens de gratis gezinsdag in De Kaaihoeve. Er zijn allerlei workshops met en over natuur voor de hele familie. Lekker neerploffen op het terras of spelen in de heerlijke natuurtuin mag uiteraard ook!

Op het programma staat onder andere eco-comedy 'Stop met klagen' van Steven Vromman, bushcraft, minipizza's bakken in de leemoven,

foto: Gert Arijs

verzorgingsproducten maken met brandnetels, een avontuurlijke kleuterwandeling, vijverdiertjes vissen, prehistorische werktuigen maken, bricoleren met paletten, een beestentoren maken en je eigen sapje trappen met de 'Sappentrapper'. Daarnaast is er natuurlijk nog altijd het blotevoetenpad en de natuurlijke speeldernis om te verkennen.

De gezinsdag gaat door op de Dag van de Biodiversiteit, zondag 21 mei 2017, van 13u30 tot ongeveer 18u30. Toegang en alle workshops zijn gratis.
De Kaaihoeve, Oude Scheldestraat 16, Meilegem (Zwalm), e-mail: dekaaihoeve@oost-vlaanderen.be
Tel: 055/49.67.96 – www.dekaaihoeve.be

Ook in Vlaanderen kan je indrukwekkende natuur beleven

Johan Cosijn, Filip Hebbrecht, Koen Houthoofd

Dat wil Natuurpunt aantonen met “Expeditie Natuurpunt”. Op 24 en 25 juni 2017 trekken 240 avonturiers 2 dagen lang door en langs Vlaamse natuurgebieden per kano, met de fiets of te voet. De deelnemers zamelen tegelijk geld in voor een zelfgekozen natuurproject.
Natuurpunt stippelde 2 fietsroutes, 2 wandelroutes en 1 kanoroute uit voor de tocht. De startplekken liggen verspreid over Vlaanderen: Diksmuide (natuurgebied de Blankaart), Tienen (de Velpevallei), Hasselt (domein Kiewit), Meerhout (Grote Netewoud) en Zichem (Demerbroeken). De gemeenschappelijke eindbestemming is Mechelen (Mechels Rivierengebied), waar de deelnemers getrakteerd worden op een warm onthaal midden in de natuur.
Elk team kiest zelf voor een reis op het water, een fietsroute of een trektocht, die hen langs de mooiste natuurplekjes in Vlaanderen brengt.
Daarbij doen ze ook de Vlaamse Ardennen aan waarbij ze onder de sterren slapen aan de Boembeke molen.

Vanuit de regio Vlaamse Ardennen zijn er momenteel 4 teams ingeschreven:
Werkgroep Maarkebeekvallei met hun team ‘De Kwikkers’, Kern rondom Burreken met hun team ‘De Fruitratjes’ en NP Deinze-Zulte, met twee teams: Vrienden van de Zeverenbeek I en II.
Een warme oproep om de teams financieel te steunen. Voor elke gift van 40 euro ontvang je een fiscaal attest. Daarmee recupereer je 45% van het bedrag. Elke euro helpt!

De Fruitratjes

Bij de vorige editie werden amusement en engagement verenigd en 5 mannen en 2 vrouwen zamelden 7500 euro in ten voordele van het natuurgebied het Burreken.
Samen gaan we opnieuw 260 km fietsen van Diksmuide naar Mechelen.
Met ons team, De Fruitratjes, willen we steun inzamelen voor het Burreken. In het hartje van de Vlaamse Ardennen, tussen de dorpskernen van Brakel, Maarkedal en Horebeke, ligt dit sprookjesachtig stuk natuur.
Een van de bijzondere bewoners van het Burreken is de eikelmuis ook wel fruitratje genoemd, vandaar onze team-naam. Dat komt omdat hij zich graag tegoed doet aan het fruit in hoogstamboomgaarden en op zolders. Je moet wel een beetje geluk hebben om deze slaapmuis te zien: tijdens hun maandenlange winterslaap verbergen ze zich in nestkastjes of op zolders. In het Burreken komen nog eikelmuizen voor. Maar ook hier zijn er minder en minder.
Daarom willen wij ons inzetten om hun leefgebied te beschermen. Met onze sportieve prestatie willen we 1500 euro (en liefst veel meer) inzamelen voor het behoud van de fruitratjes.
De fruitratjes van dienst zijn: Kurt Herregodts, Roeland Deriemaeker, Dries Verlet en Filip Hebbrecht. Meer info: www.burreken.be
U kan hun project steunen door een gift te doen op hun project. http://expeditienatuurpunt.be/project/6445/story

De Vrienden van de Zeverenbeek

Ook NP Deinze-Zulte smeert dit jaar opnieuw de kuiten in. Twee teams gaan de sportieve uitdaging aan.
Inzet is het pareltje van Deinze en omstreken: de Vallei van de Zeverenbeek, een langgerekt gebied met diverse biotopen, een slingerende afwisseling van orchideeëngraslanden, mysterieuze moerasbossen, kletsnatte bloemenrijke ruigtes, natte hooivlakte en dotterhooilandjes omzoomd met knotwilgen.
Het gebied is 200 ha groot waarvan 60 ha in beheer van NP.

Gestaag trachten we ons natuurgebied uit te breiden door gronden aan te kopen. Wij springen op de fiets en hopelijk geeft u ons een duwtje in de rug met een bijdrage via een van onze teampagina’s:
http://expeditienatuurpunt.be/project/6420
http://expeditienatuurpunt.be/project/6419
Alle donateurs worden uitgenodigd op een bezoek aan het natuurgebied.
De fietsende vrienden van de Zeverenbeek zijn Greet De Wandeler, Paul Geeroms, Liesbeth Geeroms, Wim Bracke, Kathy Geldhof, Kurt Haelvoet, Angelique David en Koen Houthoofd.

De Kwikkers

Het team ‘De Kwikkers’, genoemd naar het bier (Kwik) dat vorig jaar gebrouwen werd zamelt ook dit

jaar geld in voor de Maarkebeekvallei.
Eind 2004 ging binnen Natuurpuntafdeling Vlaamse Ardennen de 'Werkgroep rond de Maarkebeekvallei' van start. De Maarkebeekvallei situeert zich in het uiterste zuidwesten van Oost-Vlaanderen en strekt zich uit over de gemeenten Oudenaarde, Maarkedal en Horebeke en is grotendeels gelegen op de noordelijke, steile flank van de Maarkebeek. Verspreid over de Maarkebeekvallei beheren we ongeveer 15 ha natuurgebied waarvan het merendeel erkend is. Longkruidbosjes, Eeckhoutbos, Klein Eeckhout, Schamperij en Planterij vormen vandaag de natuurreservaatgebieden binnen de Maarkebeekvallei.

De werkgroep is door de jaren heen uitgegroeid tot een hechte vriendengroep. Behalve het uitvoeren van allerhande beheerwerken worden ook diverse andere activiteiten georganiseerd voor de gezinsleden: nieuwjaarwandeling, zomerse BBQ, ledenfeest en gezellig samenzijn.

Vuursalamander *foto: Johan Cosijn*

De typische bron- en hellingbossen van de Maarkebeekvallei (Vlaamse Ardennen) vormen de ideale verblijfplaats voor een opvallende bewoner: de vuursalamander. De vuursalamander is een grote, stevige landsalamander met een unieke geelzwarte tekening. Hij is zeldzaam en is sterk gebonden aan oude, vochtige eiken- en (haag)beukenbossen met heldere bronbeekjes, bospoelen en veel dood hout. De soort komt enkel nog voor in Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant (o.a. in het Zoniënwoud, het Hallerbos, het Meerdaalwoud en de bossen van de Vlaamse Ardennen; allemaal relicten van het vroegere Grote Kolenwoud).
Maar om hun aanwezigheid in de Maarkebeekvallei moet hun leefgebied beschermd worden. Daar willen De Kwikkers zich voor inzetten.
Teamleden zijn Ludo Bauwens (teamleider), Angelo Manhaeghe, Mario De Langhe en Andy Vanbraband. Ze worden tijdens hun avontuur begeleid door Johan Cosijn en Georges De Rycke.
Help ons om samen de vuursalamanders in de Maarkebeekvallei te kunnen behouden.
http://expeditienatuurpunt.be/project/6418
Meer info kan je vinden op http://maarkebeekvallei.skynetblogs.be/

Boekbespreking

Walter Belis

Moss S., 2017. Hebben vogels knieën?, Utrecht/ Antwerpen, Kosmos Uitgevers, 238 blz., ISBN: 978 90 2156 469 2, € 18,99.

Wie veel over vogels weet, kan er lang over vertellen. Stephen Moss is een ervaren ornitholoog, schrijver van vogelboeken en producer van natuurprogramma's voor de BBC. Aan de hand van zeer pertinente vragen prikkelt hij onze nieuwsgierigheid. Sommige vragen hebben we misschien al eerder gesteld zonder een antwoord te vinden. Voor andere vinden we het antwoord mits wat denkwerk. De vragen zijn absoluut niet vergezocht. "Waarom blijven trekvogels niet gewoon in Afrika?" is toch geen domme vraag. Waarom tweemaal een lastige en gevaarlijke tocht ondernemen? Andere vragen bieden de mogelijkheid om de zoektocht verder te zetten: "zijn de snavels van vogels aangepast aan hun dieet?" Meteen gaat de vraagstelling verder en vernemen we uit welk materiaal de snavel gemaakt is, waarom sommige vogels een kromme snavel hebben… Wie gericht vragen zoekt kan thema's uitkiezen in een register dat maar liefst vijf bladzijden telt. Hebben vogels knieën? is één van de meest interessante boeken die ooit geschreven werden. Het boek is uitnodigend en de vraagstelling speels. Het boek verveelt nooit, integendeel, je moet je dwingen om het even opzij te schuiven. Met de 500 wetenswaardigheden over vogels verwerft men een encyclopedische kennis om nooit meer te vergeten.

Winterse wandeling aan de oude trambaan te Herzele

Frederik Dierickx

Op 5 februari trokken we echt voor de eerste keer onze wandelschoenen aan in Herzele. Met een mooie groep van 22 dappere natuurbelevers maakten we een lus van ongeveer 5,5 km op en langs de oude trambaan. De oude bedding is nu verhard en wordt veelvuldig gebruikt door fietsers, wandelaars en schoolgaande jeugd. De gemeente onderhoudt het traject en wij als natuurpuntafdeling zorgden een aantal jaren geleden voor de aanplant van meidoorn, sleedoorn, gelderse roos en ander nuttig struikgewas. Twee mooie infoborden prijken aan het begin en einde van de trambaan (bedankt Mechelen) en geven aan waar wij ons precies bevinden. Op een ervan zien we ook een prachtig, klein, gelig en fier vogeltje staan. De geelgors, uit de familie van de gorzen dus, is in feite een akkervogel die nestelt langs akkerranden, in bomen en struiken. De yellowhammer, zoals de Engelsen hem noemen, doet het de laatste jaren niet zo goed in Herzele en de reden hiervoor zoeken we vooral bij het verdwijnen van habitat en het gebrek aan voldoende voedsel. Ik vertel aan de groep dat een van de laatste waarnemingen een geelgors was die de bibliotheek binnen vloog en zich vervolgens jammer genoeg te pletter vloog tegen het raam.

We vertrekken richting Sint-Lievens-Esse en wat meteen opvalt is het grote aantal vinken, niet voor niets was de vink de meest getelde vogel in Herzele tijdens het grote vogeltelweekend. We letten vooral op het winterbeeld van de bomen en struiken en staan ook even stil bij een stuk stronk in de berm. Hier vinden we het geweizwammetje, een uniek klein paddenstoeltje dat aan verbrande lucifer doet denken en op zijn uiteinde aan een gewei. De kinderen kijken van dichtbij naar het rare schepsel en ik vertel hen dat het geweizwammetje ook in Azië, Amerika en Afrika voorkomt. Verderop horen we de groene specht lachen, woody woodpecker. Met de verrekijker kunnen we hem zien, en zien we zijn prachtige rode kuif. Hoe vaak hij ook hakt op de bomen, om een nestholte te maken bijvoorbeeld, hij krijgt geen hoofdpijn. Zijn schedel kan de impact hiervan namelijk opvangen en de hersenen blijven beschermd. De groene specht heeft een erg lange tong die tot 10 cm buiten de snavelpunt kan worden uitgestoken. De grote, uit twee delen bestaande speekselklier produceert een stof die de tong kleverig houdt. De groene specht gebruikt zijn tong net als een miereneter om larven en cocons van mieren uit hun nest op te likken.

We wandelen verder langs een paar mooie akkers die elk jaar door een bioboer uit de streek worden ingezaaid met een zaadleverend gewasmengsel, een van de maatregelen die akkervogels ten goede komt en dus ook onze geelgors.

foto: Marc De Spiegeleer

Het begint lichtjes te regenen maar dit deert ons niet, de frisse lucht vult onze longen en voorbijrijdende wielertoeristen moedigen ons aan. “Nu heb ik een kandidaat nodig voor een opdracht”, zeg ik als volleerd quizmaster. Een aantal vingers gaan de lucht in en de jongen die wat verdoken bij zijn moeder staat krijgt de eer. Samen proberen we aan de hand van een zoekkaart ‘knoppen aan bomen’, te bepalen welke boomsoort er zich naast ons bevindt. Na een poosje zoeken komen we uit bij de es. De knoppen lijken op bokkenpootjes en langs de oude trambaan staan heel wat, relatief oude hakhoutstoven van es. De essenziekte is hier (nog) niet uitgesproken aanwezig.

We vervolgen onze tocht terug richting Herzele en genieten van zingende staartmezen, vinken en roodborstjes. Ik probeer me voor te stellen dat hier vroeger een tram reed en kijk of de wagonnetjes achter me nog steeds volgen. De trambaan is een belangrijk rechtlijnig landschapselement dat zowel voor mens als dier een onmisbare trage weg is. Cultuurhistoriek en natuurwaarde in mekaar verweven en dit moeten we koesteren. Op het einde komt de jongen van daarnet me nog zeggen dat hij ook bokkenpootjes gaat zoeken in zijn eigen tuin, mooi…

De data van de komende wandelingen met Natuurpunt Herzele vind je in de activiteitenkalender van deze Meander en op de website van Natuurpunt Herzele (www.natuurpuntherzele.be).

Lekker, echt lekker: everbeeksebossensap!

De Natuurpunt-werkgroep 'Everbeekse bossen' is trots jullie te laten kennismaken met het project 'everbeeksebossensap'. Samen met De Drie Wilgen, een bedrijf gespecialiseerd in ecologische sappen, bieden we een heerlijk appelsap aan afkomstig van onbespoten hoogstamboomgaarden uit de regio van Everbeek. De opbrengst gaat integraal naar de verdere uitbouw van het reservaat.

De Everbeekse bossen, gelegen in de Vlaamse Ardennen, vormen de basis van het gelijknamig reservaatproject waarrond Natuurpunt al meer dan twintig jaar actief is en zo'n 100 hectare beheert. Het gaat vooral om bron- en hellingbossen, afgewisseld met interessante graslanden in de valleitjes en nieuwe wastines nabij de bossen. Een aanzienlijk deel van de natuur bevindt zich evenwel niet in reservaatpercelen, maar verspreid in het landschap. Hoogstamboomgaarden vormen daarin een belangrijk element, en verdienen extra aandacht. Vaak is er een overtal aan fruit dat geen bestemming krijgt, waardoor de boomgaarden dreigen te verdwijnen. Met dit project willen we ook de lokale eigenaars hiervan (opnieuw) overtuigen, en hen zo ook in het natuurgebeuren betrekken. Extra locaties waar we appels kunnen inzamelen zijn steeds welkom!

Contact: everbeeksebossen@natuurpunt.be – facebook: Natuurpunt Everbeekse Bossen

Bill, Rocco en Prosperke zoeken een peter en/of een meter

Johan De Neve

Wij, balkende ezels, kunnen niet praten zoals mensen maar wij kunnen wel denken. Wij zijn immers niet dom. Gelukkig is er bij Natuurpunt Herzele iemand die onze gedachten kan lezen en ze voor ons heeft opgeschreven. Zo'n mensen bestaan.
Wij, Bill, Rocco en Prosperke, zijn vorig jaar in het natuurgebied Duivenbos komen wonen. We balken er, doen er aan natuurbeheer door het gras kort te grazen en houden ook een oogje in het zeil. Wij ezels houden van gezelschap en vinden al die wandelaars in het Duivenbos best wel boeiend en soms ook grappig.
De meeste tijd van het jaar brengen wij door op de Ezelsweide. In de winter is het daar te koud en te nat en staan wij liever in een droge en warme stal.
Wij hebben ook nood aan aandacht en verzorging, en toegegeven, die krijgen we volop. Wij hebben niks te kort, maar onze verzorgers van Natuurpunt Herzele wel. Wij horen ze soms klagen dat het allemaal zoveel geld en tijd en moeite kost en dat ze best wat hulp kunnen gebruiken.

foto: Johan De Neve

Daarom besloten we in actie te schieten. Concreet kan je ons helpen door onze peter of meter te worden. Je kan ons dan als het ware adopteren en zo helpen in ons onderhoud en onze verzorging.
Een ezel kost ongeveer 250 euro per jaar. De kosten zijn vooral aankoop van hooi, bezoek veearts, ontwormen, hoeven kappen, onderhoud aan de weide en de huur van het winterverblijf.
Als peter of meter kies je voor Bill, Rocco of

Prosperke, en betaal je minimum 50 euro per jaar. Fiscale aftrek is mogelijk. Je peter- of meterschap kan vermeld worden op de website van Natuurpunt Herzele en op een bordje aan de Ezelsweide in het Duivenbos en je ontvangt natuurlijk een certificaat.
In ruil mag je ons komen vertroetelen en helpen bij de verzorging. Je mag onze hoeven uitkrabben, onze wintervacht borstelen en tussendoor een praatje met ons maken. Je mag ons hooi en wortels voeren, water brengen, stro verversen en de stal uitmesten. Je mag ons begeleiden bij de jaarlijkse trek van ons zomer- naar winterverblijf en andersom. Altijd een avontuurlijke bedoening. Als bonus organiseren we voor alle peters en meters en hun gezinnen een exclusieve wandeling in het Duivenbos.

Interesse? Neem dan contact met Dries Van Nieuwenhuyse of Mieke Dennequin via info@natuurpuntherzele.be. En we hebben zelfs een mooie slogan gebalkt: “Met jou als peter of meter, voelen wij ons beter”. Niet slecht hé voor een ‘domme’ ezel.

Bill, Rocco en Prosperke, de ezeltjes van Natuurpunt Herzele.

Openingsfeest expo ‘Open kaart. Regio onder de loep’

Vlaams Kennis- en Vormingscentrum voor Natuur en Milieu De Helix in Grimminge opent deze zomer een nieuwe permanente expo ‘Open kaart. Regio onder de loep’.
Deze expo moedigt inwoners, bezoekers, vrijwilligers… aan om het gebied rond De Helix te ontdekken, te onderzoeken en in kaart te brengen. De onderzoeksregio omvat vijf dorpen van Geraardsbergen: Schendelbeke, Onkerzele, Idegem, Grimminge en Zandbergen. De resultaten van deze ontdekkingen worden samengebracht in de permanente expo, die opgebouwd is volgens het model van ‘Open Structures’ van ontwerper Thomas Lommée.
Hoe leven mens en natuur samen? Welke ervaringen, bekommernissen, ideeën,... leven er in deze regio? Uit het onderzoek kunnen nieuwe ideeën en initiatieven ontstaan voor het samenleven van mensen en van mens en natuur in deze streek.
De Helix nodigt je nu al uit voor de feestelijke opening van deze nieuwe expo **op zondag 25 juni 2017 van 12u tot 18u.**
Op dit openingsfeest komen volwassenen, jongeren, kinderen en gezinnen zeker aan hun trekken.
Er zijn diverse wandelroutes en een fietsroute uitgestippeld en op verschillende locaties worden pop-up onderzoekslabo’s opgezet waarin je de omgeving vanuit een ander perspectief kan ontdekken.

Ook in De Helix zelf kan je, naast het bezoeken van de nieuwe tentoonstelling, deelnemen aan verschillende workshops voor volwassenen en kinderen, de infostands en de boerenmarkt met streekproducten bezoeken of gewoon genieten van de sfeer met een hapje en een drankje.
Kruis deze dag dus alvast aan in je agenda!

Wil je graag op de hoogte gehouden worden van het programma van het openingsfeest of zou je als vereniging graag deelnemen aan de diverse activiteiten, laat ons iets weten via: openkaart@lne.vlaanderen.be.

Colloquium: Wie doet wat voor bijen?

Colloquium op 15 mei 2017, Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen.

Terreinorganisaties, onderzoeksgroepen, overheden, bedrijven en andere actoren voeren acties, projecten en campagnes uit voor het behoud van de wilde bijen en de honingbij.
De doelstellingen van het colloquium Wie doet wat voor bijen? en van de bijhorende weboefening zijn de volgende:

- in de kijker zetten en promoten van acties, projecten en campagnes voor het behoud van bijen.
- delen van info over initiatieven en hun resultaten als inspiratiebron voor nieuwe projecten en synergieën.
- samenwerking stimuleren door het samenbrengen van actoren die ijveren voor het behoud van bijen.

- identificeren en aanpakken van lacunes

Om een zo volledig mogelijk beeld te kunnen geven van de bestaande acties, projecten en/of campagnes voor het behoud van bijen, vragen we u vriendelijk om informatie over uw eigen acties, projecten, campagnes in te voeren op http://www.levedebijen.be/Bijen/nl/colloquium/invoerformulier_700.aspx
Inschrijven om deel te nemen aan het colloquium op 15 mei 2017 in het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen kan op http://www.levedebijen.be/Bijen/nl/colloquium/inschrijvingspagina_696.aspx
Meer inlichtingen:

- www.levedebijen.be
- biodiversiteit@naturalsciences.be

Je reinste natuurbeleving... watersnip contra hermelijn

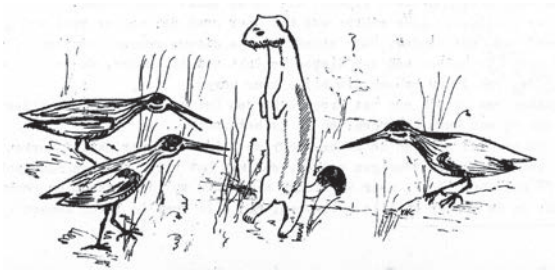

Hieronder een mooi stukje natuurbeleving, geschreven precies 40 jaar geleden in 'Natuurbeleving', de voorloper tot 2002 van Meander voor de ruime regio Schelde-Leie. Ook de tekening komt uit het nummer.

"Op zondag 13 maart 1977 in de voormiddag kon ik in de Gavermeersen langs de spoorweg in Waregem het volgende opmerkelijk gedrag waarnemen.
Vanaf de spoorweg waar men een goed zicht over de weiden heeft wordt mijn aandacht getrokken door het opvliegen van een vijftal watersnippen. Ze vallen enkele tientallen meter verder terug in, en bij nauwkeurig toekijken tel ik maar liefst 50 ex, een concentratie welke ik in dit gebied nog nooit heb waargenonen. Een verrassing dadelijk gevolgd door een nog grotere, want langs een weideafsluiting, midden in de snippenconcentratie komt een hermelijn gelopen. Het prachtig diertje was in overgangskleed, witte kop, witte flanken, bruine rug en het typisch zwart staarteinde. De hermelijn aarzelde een ogenblik en overschouwde het toneel... maar toen gebeurde het. Vijftig snippennekken strekten zich en vijftig snippensnavels richtten zich in de richting van de ongevraagde gast. Een twintigtal uit de onmiddellijke omgeving van de hermelijn liepen met gestrekte nek en gerichte snavel in de richting van de indringer. Hij liet ze naderen tot op ongeveer twee meter en vond het toen veiliger de aftocht te blazen.

De snippen achtervolgden de hermelijn nog een dertigtal meter, maar bleven toch toekijken tot hij veilig in een naburige gracht verdwenen was. Dadelijk daarop keerde de rust terug en namen de watersnippen hun normale houding aan. Ik wil er nog de aandacht op vestigen dat ik bij dit ganse gebeuren geen enkel geluid heb gehoord.

Dit zal wel een prachtig voorbeeld zijn van gezamelijk optreden om een ongewenste gast te verdrijven... maar ik had het nooit van de watersnip verwacht. Wie bracht mij op die dag, dit uur, die minuut op die plaats om dit te mogen beleven ? Onvergetelijk!!"

*Door **Marcel Swaenepoel** Azalealaan 49, Waregem.*

We delen in de rouw van

- De kinderen, kleinkinderen, achterkleinkinderen en familie bij het overlijden van Mevrouw Denise Voet, geboren te Harelbeke op 21 augustus 1928 en overleden te Deinze op 4 januari 2017, weduwe van de heer Julien Ostyn (†1998). Denise is de moeder van Christine Ostyn en schoonmoeder van Etienne Colpaert, beiden nauw betrokken bij de werking van afdeling Zulte-Deinze.

- De heer Robert Troubleyn, kinderen en (achter)kleinkinderen bij het overlijden van echtgenote, moeder en grootmoeder mevrouw Agnes Marysse, geboren te Huise op 10 september 1928 en overleden te Oudenaarde op 8 februari 2017. Agnes is de moeder van Marleen Troubleyn, echtgenote van Jacques Vanheuverswyn, een der pioniers en voortrekkers van eertijds 'De Wielewaal' en vandaag nog zeer actief bij Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*.

2-2017

15de jaargang nr. 2 april-mei-juni 2017
afgiftekantoor Gent X - erkenning P203773

driemaandelijks tijdschrift van vzw Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
v.u. A. Benoot - Y. Moerman Gampelaeredreef 67 9800 Deinze tel. 09/386.38.95

bpost
PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

Meander

Zondag 16 april 2017

Herdenkingswandeling Magda Vergeynst. Gids: Filip Keirse, tel. 055/38.78.83. Start om 10u aan de kerk van Schorisse (hoek Zottegemstraat-Essestraat). Wandeling langs trage wegen naar het Burreken met inhuldiging van het knuffelbosje voor Magda. Aansluitend gelegenheid tot napraten met een hapje en een drankje. Einde omstreeks 12u30. Meebrengen: goed schoeisel

foto: Tom Audoore

Zondag 23 april 2017: ledenfeest NP Vlaamse Ardennen + Schelde-Leie

Dit jaar organiseren we een belevingsvolle landschapswandeling met daaropvolgend een lekker, verrassend en uitgebreid dessertbuffet met koffie of thee. Dit alles bij een knapperend haard- en buitenvuur en uitkijkend over een zinnenstrelend landschap en in het gezelschap van vrienden en een streekbier als afsluiter. Het ledenfeest gaat door in Refuge Kapelleberg, Kapelleberg 16, 9680 Maarke-Kerkem, www.refugekapelleberg.be (zie foto). Start wandeling om 13u30 aan de kerk van Maarke (hoek Maarkeweg en Kokerellestraat voor gps). Wie niet meewandelt is welkom vanaf 15u30 in Refuge Kapelleberg. Inschrijven kan tot 16 april 2017 door storting van 19 euro per persoon (10 euro voor kinderen jonger dan 12 jaar) op rekeningnummer BE70 0015 4831 6525 van Natuurpunt Vlaamse Ardennen met vermelding van 'Ledenfeest 2017' en het aantal volwassenen en kinderen